

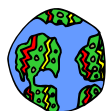
KR 57.1/06

KIRKELIG NETTVERK FOR KUNST OG KULTUR

**UTREDNING OM
ETABLERING, OPPBYGGING OG UTVIKLING**

Einar Solbu

August 2006

EINAR SOLBU KULTURDIALOG

INNHOOLD

1	INNLEDNING	3
1.1	Bakgrunn og mandat	3
1.2	Metodikk.....	4
2	REGIONALE SENTRA	6
2.1	Bakgrunn.....	6
2.2	Rammer	6
2.3	Oppgaver.....	7
2.4	Kriterier.....	9
2.5	Organisatoriske strukturer og modeller	10
2.5.1	Organisasjonsform	10
2.5.2	Opprettelse	11
2.5.3	Forankring og eierforhold	12
2.5.4	Styre.....	13
2.5.5	Ledelse.....	14
2.5.6	Andre organer	14
2.6	Økonomiske forutsetninger.....	15
2.6.1	Ressursbehov	15
2.6.2	Ressurskilder.....	15
3	NETTVERK	18
3.1	Bakgrunn og forutsetninger	18
3.2	Formål og oppgaver	18
4	KOORDINERENDE INSTANS	20
4.1	Bakgrunn og forutsetninger	20
4.2	Oppgaver.....	20
4.3	Krav.....	21
4.4	To kandidater	22
4.4.1	Rammer og forutsetninger.....	22
4.4.2	Oslo	23
4.4.3	Trondheim	28
4.4.4	Vurdering.....	31
4.5	Organisasjon	34
4.5.1	Struktur.....	34
4.5.2	Mandat for interimsstyret	35
4.5.3	Ressursbehov	36
5	FINANSIERING	37
6	OPPSUMMERING OG TILRÅDINGER	42

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn og mandat

Det oppdraget som ligger til grunn for denne utredningen, er gitt av Kirkerådets direktør i avtale av 4.5.2006. Det heter i oppdraget at jeg "skal yte faglig bistand i forbindelse med: opprettelse av et kirkelig nettverk for kunst og kultur".

Bakgrunnen for oppdraget finnes i vedtak gjort av Kirkemøtet i behandling av *Kunsten å være kirke* – Kulturmelding for Den norske kirke (sak KM 07/05), og i Kirkerådets vedtak i sak KR15/06 - *Kunsten å være kirke*. Regionale sentra – av 22.3.06. Under gitte forutsetninger legger disse vedtakene grunnlag for

- å opprette kirkelige regionale ressurs- og kompetansesentra for skapende og utøvende kunst
- å skape et nasjonalt nettverk av de sentra som opprettes
- å etablere en koordinerende instans for nettverket.

Mer spesifikt er oppdraget beskrevet slik:

Oppdraget består i å utrede videre oppbygging av et kirkelig nettverk for kunst og kultur, utrede økonomiske modeller for arbeidet og i å utrede Oslo og Trondheim som aktuelle alternativer for koordinerende instans. Følgende forhold bør utredes:

- 1) *Utrede struktur og modell(er) for videre oppbygging av nettverket.*
- 2) *Utrede en (eller flere) økonomiske modell(er) for drift av nettverk og regionale sentra.*
- 3) *Klargjøre forholdet mellom koordinerende instans og de regionale sentra.*
- 4) *Utrede Oslo og Trondheim som aktuelle alternativer for koordinerende instans.*

I Kirkerådets vedtak heter det i pkt 3 bl.a. at "... Kirkerådet [går] inn for å støtte opprettelse av en koordinerende instans som vil kunne stå for den *videre utvelgelse og utvidelse* av nettverket" (min kursivering). Også i oppdraget benyttes formuleringen "videre oppbygging av nettverket". Denne uttrykksmåten antyder at det allerede når den koordinerende instansen opprettes, finnes begynnelsen til et nettverk, og at den koordinerende instansen skal videreføre denne utbyggingen. Når denne utredningen skrives, er det ikke opprettet noen regionale sentra. Imidlertid har Kirkerådet konkret pekt på Oslo og Trondheim som alternative steder for den koordinerende instans. Bruk av formuleringen *videre utbygging* kan eventuelt tolkes slik at Kirkerådet mener at det både i Oslo og Trondheim er grunnlag for å opprette regionale sentra, at den koordinerende instans på en eller annen måte skal knyttes til ett av disse, og at den *videre oppbygging* i praksis betyr etablering av regionale sentra ut over Oslo og Trondheim, eventuelt ut over det av de to stedene som velges for den koordinerende instansen.

Kirkerådets administrasjon har på anmodning gitt følgende bakgrunn for og tolkning av disse formuleringene: Oslo og Nidaros bispedømmer har i sine innspill til Kirkerådets invitasjon av 13.12.05 (nærmere omtalt senere) tydelig signalisert at de er rede til å påta seg ansvaret med å etablere en koordinerende

instans i tilknytning til sine regionale sentra. Kirkerådet har tatt disse signalene til etterretning og ønsket det faglige grunnlaget for slik etablering i Oslo og Trondheim nærmere utredet. Kirkerådet forutsetter videre at én av forutsetningene for å opprette en koordinerende instans, er at denne opprettes i tilknytning til et regionalt senter. Det vil si at et eventuelt vedtak om å opprette den koordinerende instansen på ett av de to stedene, forutsetter at det samtidig gjøres vedtak om å opprette et regionalt senter samme sted. Etablering av regionale sentra ut over dette ene skal være den koordinerende instansens oppgave.

Jeg legger denne forståelsen av formuleringene i Kirkerådets vedtak og i mitt oppdrag til grunn.

Oppdraget består av fire spesifikke punkter. Jeg legger til grunn at denne utredningen skal drøfte og komme med anbefalinger knyttet til hvert av de fire punktene. Jeg velger imidlertid ikke å behandle dem i den rekkefølgen de er gitt i oppdraget da jeg i så fall vil miste litt av det logiske grunnlaget for de konklusjonene som trekkes og de anbefalingene som gis.

I arbeidet har jeg behov for et kort, praktisk begrep for det konsept og den virksomhet som *Kunsten å være kirke* legger grunnlag for. Vel vitende om at det ikke på noen måte i seg selv er dekkende, og at det, isolert sett, kan gi andre assosiasjoner, har jeg valgt å bruke begrepet *kirke-kulturell virksomhet* når jeg refererer til det univers som Kulturmeldingen gir et innblikk i.

1.2 Metodikk

I utføringen av dette oppdraget har jeg tatt utgangspunkt i de vedtak som ble gjort i Kirkemøtet 2005 om forholdet mellom Kirken, kunsten og kulturlivet, og i Kirkerådets oppfølgingsvedtak. Bak disse ligger Kirkens kulturmelding - *Kunsten å være kirke. Om kirke, kunst og kultur* – som premissgiver. Jeg har videre hatt tilgang til de innspill som er kommet fra landets bispedømmeråd som svar på Kirkerådets invitasjon av 13.12.05 om å opprette regionale, kirkelige kultursentra.

Som ledd i arbeidet med oppdragets tre første punkter – det som dreier seg om et nettverk av regionale sentra – inviterte jeg de ni bispedømmerådene som har meldt at de er interessert i å opprette regionale sentra, til et dagsmøte i Oslo. Alle bispedømmerådene var representert ved møtet, de fleste med en delegasjon som i tillegg til bispedømmerådet selv, omfattet talspersoner for operative kulturmiljøer som bispedømmerådet ønsker å gi en sentral plass i sine regionale sentra. Hovedhensikten med dette møtet var, gjennom samtale, å "belyse allmenne og grunnleggende spørsmål omkring regionale sentras etablering, struktur, styringsform, autonomi, finansiering og forhold til et nasjonalt nettverk og til en koordinerende instans". I tillegg til at alle bispedømmerådene fikk anledning til å presentere sine tanker om regionale kultursentra, gikk samtalen i dybden på fire områder:

- Hva skal regionale sentra være? (bl.a. forholdet mellom det enkelte senter og en nasjonal helhet)
- Opprettelse og drift av regionale sentra (bl.a. kriterier for opprettelse og forutsetninger for faglig troverdighet)

- Samordning av sentrenes virksomhet – den koordinerende instansens rolle
- Finansiering (bl.a. strategier for å oppnå prioritet i statlige og kirkelige budsjetter).

Konklusjoner og anbefalinger i denne rapporten henter en stor del av sitt innhold fra samtalene i dette møtet.

Alle de ni bispedømmerådene ble ved møtets avslutning invitert og oppfordret til å sende inn notater som kunne utdype både det materialet det enkelte bispedømmerådet hadde sendt inn til Kirkerådet tidligere, og de synspunkter som ble lagt fram i møtet. Noen bispedømmeråd har oversendt slikt utfyllende materiale.

I forhold til oppdragets siste punkt, om å utrede Oslo og Trondheim som mulig koordinerende instans, har jeg avholdt særlige møter med hvert av de to bispedømmerådene. På begge steder valgte bispedømmerådene å trekke inn i møtet de kunst/kulturmiljøene som vil få en sentral plass i de respektive regionale sentra. Hovedhensikten med møtene var å gi de to bispedømmerådene anledning til å presentere sine visjoner, mål og planer for en koordinerende instans. I møtene ble bl.a. følgende temaer drøftet:

- Hva skal karakterisere det landsomfattende nettverket av regionale sentra?
- Hvilke oppgaver bør den koordinerende instans ha?
- Hvordan bør den koordinerende instans styres, ledes og administreres?
- Hvordan bør den koordinerende instans finansieres?

Også etter disse møtene ble de to bispedømmerådene invitert til å ettersende materiale som kunne bidra til å tydeliggjøre både visjoner og mål, og styrings- og driftsmessige forhold ved hvert av de to alternativene. Begge bispedømmerådene har ettersendt slikt materiale.

2 REGIONALE SENTRA

2.1 Bakgrunn

I *Kunsten å være kirke* foreslås det opprettet et Kirkens senter for skapende og utøvende kunst og 3-5 regionale fagsentra med hver sin spesialisering. Istedenfor denne modellen vedtok Kirkemøtet at det bør opprettes "kirkelige ressurs- og kompetansesentre for skapende og utøvende kunst, for å gi faglig tyngde til møtet mellom kirke, kunst og kultur utover landet" (se vedtakspunkt 15). I vedtaket heter det at de regionale sentrene bør knyttes opp mot eksisterende fagmiljø i bispedømmene. Videre forutsetter Kirkemøtet at de regionale ressurs- og kompetansesentrene "må samarbeide og utfylle hverandre i et nettverk". Det understrekes at nettverket som sådan må ha bred kompetanse, og det er pekt på en del områder som er særlig viktige i den sammenheng. Vedtaket forutsetter også at det finnes en koordinerende instans for nettverket.

Kirkemøtets vedtak må kunne tolkes slik at man på den ene side ønsker en desentralisert modell der institusjonalisert samarbeid mellom kirke og kunst/kulturmiljøer i regionene danner fundamentet for å oppnå de mål som *Kunsten å være kirke* skisserer. På den annen side forutsetter vedtaket at summen av de regionalt baserte strukturene skal framstå som en samordnet, kompetansesterk helhet der hele bredden av kunst- og kulturuttrykk i prinsippet er dekket, og der det skjer en bevisst koordinering. Formålet med samordningen forutsettes først og fremst å være faglig utvikling til nytte for hele landet og god utnyttelse av tilgjengelige menneskelige og økonomiske ressurser.

2.2 Rammer

Kirkemøtet har lagt opp til at hvert regionale senter skal ivareta to hovedoppgaver. For det *første* skal det være et ressurs- og kompetansesenter for samarbeid mellom kirke og kunst/kulturliv i sin region. Det må innebære at senteret skal være pådriver, initiator, inspirator, støttespiller og rådgiver for slik virksomhet i regionen som baserer seg på samarbeid mellom kirke og skapende og utøvende kunst/kulturmiljøer. Ideelt sett bør hvert senter kunne ha en slik rolle på tvers av kunstuttrykkene og innenfor så vel profesjonell som amatørbasert virksomhet.

For det *andre* skal hvert senter være en faktor i et nasjonalt nettverk av sentra. Nettverket forutsettes å ha høy kompetanse, og således være en nasjonal ressurs innen alle kunst-/kulturområdene. Det må innebære at hvert senter må ha noe spesielt å bidra med som andre sentra ikke har i samme grad, og at hvert senter på den måten må påta seg oppgaver som går ut over det regionale.

Disse to hovedoppgavene legger to grunnleggende premisser for etablering av et regionalt senter:

1. Senteret må ha forutsetninger for å kunne fungere som ressurs- og kompetansesenter innenfor et bredt felt av kunst- og kulturuttrykk for kirkelige og kunst/kulturfaglige miljøer og initiativ *i sin region*. Det vil si at senteret må ha *faglige og kompetansemessige ressurser* i form av eget

personell, deltakelse i faglige nettverk og medvirkning i avtaleregulerte, faglige samarbeidsforhold, *økonomiske ressurser* i form av drifts- og prosjektmidler, *infrastruktur* i form av lokaler, utstyr etc., og *faglig troverdighet* som er avhengig dels av faglige og økonomiske ressurser, dels av grad av kunstnerisk frihet og organisasjonsmessig autonomi.

2. Senteret må ha forutsetninger for å kunne fungere som et *nasjonalt* ressurs- og kompetansesenter innen ett eller flere relevante fag/kunst/kulturområder. Et slikt område kan være én av kunstartene eller ett av de områdene som er løftet fram av Kirkemøtet (samiske forhold, lokale/folkelig kulturuttrykk, storbykultur, ungdomskultur, kulturvirksomhet blant grupper med særlige behov etc.). En slik forutsetning bygger på *spisskompetanse* innen feltet og *økonomiske ressurser* som gir senteret muligheter til å operere som nasjonal støttespiller, pådriver og rådgiver. Spisskompetanse av denne art bygges normalt opp gjennom en bevisst kombinasjon av fast ansatt personell med høy fagkompetanse, prosjektengasjerte medarbeidere og målrettet samarbeid med andre fagmiljøer gjennom konkrete samarbeidsavtaler og faglige nettverk.

I de følgende punktene i dette kapitlet drøftes først hvilke *oppgaver* regionale sentra bør ha, hvilke *kriterier* som på det grunnlaget må legges til grunn for opprettelse og godkjenning av regionale sentra, og, i de siste punktene, forhold som gjelder *organisatoriske strukturer og modeller*, og *økonomiske forutsetninger* for drift av regionale sentra.

2.3 Oppgaver

På et overordnet nivå skal de regionale sentrene opprettes for å bidra til virkeliggjøringen av de målene som er trukket opp i *Kunsten å være kirke*, og som Kirkemøtet i sitt vedtak har sluttet seg til. Virkeliggjøringen av disse målene kan bare skje gjennom engasjement på lokalt nivå og gjennom konkrete tiltak der miljøer i lokalsamfunnets kirke- og kunst/kulturliv tar initiativ til å etablere nye arenaer for dialog og livstolkning.

De regionale sentrene skal være *ressurs- og kompetansesentra* for slike miljøer i lokalsamfunnene. De skal med andre ord ikke først og fremst være til for seg selv, men *for andre*. I tråd med målene for kirkens kunst- og kulturengasjement skal sentrene bidra til at kirken og kirkens folk kan få nye perspektiver på troen og nye språk å uttrykke seg om tro og trosspørsmål på, og til at mennesker som står med en viss distanse til kirken, kan se kirken og kirkens oppgaver med nye øyne.

Rent konkret vil det være naturlig at de regionale sentrene påtar seg oppgaver innenfor en rekke områder, blant annet disse:

- *Rådgivning* – først og fremst i tilknytning til konkrete prosjekter (produksjoner, utstillinger, seminarer etc.) i lokalmiljøer, men også i forhold til tilrettelegging av samarbeidsstrukturer, etablering av nye arenaer for dialog og samarbeid, og utforsking av det potensialet som ligger i et nærmere samarbeid mellom kirke og kunst/kulturliv.

- *Koproduksjon* – deltakelse av forskjellig art i lokalt arbeid med produksjon av konserter, forestillinger, utstillinger, demonstrasjoner, seminarer osv. Det kan gjelde deltakelse med instruktører, utøvere, utstyr m.m.
- *Samordning* – tiltak som bidrar til at ressurser investert i produksjoner av forskjellig art, blir utnyttet optimalt i regionen og eventuelt også utenfor regionen (f. eks. turnévirkosomhet, gjenbruk av produksjoner, bruk av utstyr).
- *Kompetansebygging* – forskjellige former for kurs- og opplæringsvirkosomhet. Et senter bør på den ene side drive kompetansebygging innen et bredt spekter av områder for aktører i regionen. På den annen side bør det, i samarbeid med koordinerende instans, drive kompetansebygging for aktører fra hele landet innen sitt/sine spesialområder. Flere sentra bør kunne samarbeide om kompetansebyggende tiltak.
- *Bestilling* – forskjellige former for initiativ overfor kunstnere og andre ressurspersoner/miljøer for å få skapt nye kunstverk, samarbeids-/formidlingskonsepter osv. Et senter bør ha et særlig ansvar for at etablerte grenser blir utfordret og nye muligheter prøvd ut.
- *Informasjonskilde* – innsamling av data om kirke-kulturell virkosomhet i regionen (hendelser, aktiviteter, produksjoner m.m.) og formidler av informasjon om slik virkosomhet, dels på eget initiativ, dels etter anmodning.

Et regionalt senter må holde seg godt orientert om den kirke-kulturelle virkosomhet som skjer i regionen, støtte opp under den ved blant annet å vise den oppmerksomhet og offentlig verdsette den, og selv ta initiativ til virkosomheter på områder der det skjer lite eller ingenting. Senteret må aldri frata andre deres initiativ, men "gå inne i mellomrommene", som en samtalepartner uttrykte det.

Et senter skal også være lyttepost når det gjelder kirke-kulturell virkosomhet i regionen, og talsperson for slik virkosomhet både overfor regionens egne beslutningsorganer og mulige samarbeidspartnere og støttespillere, og inn mot koordinerende instans.

Hvis et regionalt senter skal kunne fungere som en ressurs for andre, må det foregå en faglig aktivitet i form av produksjon av forestillinger, utstillinger og lignende, kursvirkosomhet, konsultasjon osv. ved og i direkte tilknytning til senteret selv. Slik virkosomhet vil nødvendigvis skape en del oppmerksomhet om senteret som sådan, og føre til at senteret rent fysisk/geografisk vil bli et samlingssted for ressurspersoner i regionen. Samtidig som det er viktig at regionale ressurs- og kompetansesentra blir opplevd som naturlige utviklingsarenaer for regionen, må hvert senter sørge for at oppmerksomheten om sentret ikke fører til at regionens ressurser blir tappet og lokal virkosomhet utenfor sentret blir redusert til fordel for virkosomheten ved senteret.

2.4 Kriterier

Vi har slått fast at et regionalt senter skal ivareta oppgaver på to nivåer: være ressurs- og kompetansesenter for kirke-kulturell virksomhet i hele sin bredde i sin region, og ta ansvar for én eller flere sektorer av dette store feltet i et nasjonalt nettverk av regionale sentra, med andre ord stå for nasjonal spisskompetanse innen nærmere definerte områder.

Det er viktig å sikre at de regionale sentra som opprettes, har forutsetninger for å ivareta disse oppgavene på en tilfredsstillende måte både kvalitativt og kvantitativt. Jeg legger til grunn at fagmiljøer som ønsker å påta seg rollen som regionale ressurs- og kompetansesentra, må vurderes av en faginstans før de godkjennes som regionale. Ansvar for slike vurderinger bør ligge hos den koordinerende instans (se kapittel 4).

Den koordinerende instans må utarbeide detaljerte kriterier for vurdering av søkere til å bli regionale sentra. Kriteriene må på den ene side sikre faglig saklighet og objektivitet i vurderingen. På den annen side må kriteriene gi rom for organisatorisk og profilmessig mangfold, slik at et framtidig nasjonalt nettverk av regionale sentra vil reflektere forskjellighetene både i kirken og i kunst/kulturlivet i landet. Detaljerte kriterier bør utvikles med utgangspunkt i følgende kategorier:

- *Forankring:* Søkeren må kunne dokumentere at det regionale senter vil ha solid forankring i kunstmiljøer, kulturmiljøer og kirkens organer i regionen. Slik forankring kan vises på forskjellige måter, f. eks. ved at aktuelle miljøer/organer stiller seg bak (som eiere eller på annen måte) den organisatoriske enheten som senteret utgjør (f. eks. en stiftelse), eller ved at de forplikter seg til å yte økonomisk bistand til senterets virksomhet over en gitt tidsperiode, eller ved at de har tegnet forpliktende samarbeidsavtaler med senteret, avtaler som sikrer faglig produksjon og utvikling.
- *Visjon og mål:* Søkeren må ha visjoner og mål for senterets virksomhet som er i tråd med visjonene i *Kunsten å være kirke* og Kirkemøtets vedtak i sak KM 07/05. Dette innebærer bl.a. at målene må signalisere vilje til kunstnerisk åpenhet og dristighet, mot til å utfordre både kirke og kunst/kulturmiljøer, ønske om dialog og samarbeid, og forståelse for at visjonene i Kulturmeldingen bare kan virkeliggjøres gjennom langsiktige, kvalitetsutviklende prosesser.
- *Kompetanse:* Søkeren må tydeliggjøre hvordan senteret skal framstå med en kompetanse som sikrer troverdighet som rådgiver og faglig/kunstnerisk spyspiss. Søkeren må gjøre det tydelig på hvilke fag- og virksomhetsområder det vil påta seg rollen som regionalt ressurs- og kompetansesenter, og på hvilke det mener å ha spisskompetanse (og andre forutsetninger) for å påta seg nasjonale oppgaver.
- *Styrings- og organisasjonsstruktur:* Søkeren må redegjøre for hvordan det planlagte senteret er organisert og hvordan det skal styres. Det er viktig å vise at den styrings- og organisasjonsstruktur som er valgt, bidrar til å oppnå troverdighet både i kirkelige og kunstfaglige miljøer, bl.a. ved

å sikre høy grad av faglig/kunstnerisk autonomi og ryddighet i forvaltning av ressurser.

- *Infrastruktur:* Søkeren må vise at det planlagte senterets infrastruktur (bemanning, lokaler, utstyr etc.) står i et rimelig forhold til og vil støtte opp under de mål og den oppgaveportefølje senteret legger til grunn for sin virksomhet.
- *Faglige nettverk og partnerskap:* Søkeren må redegjøre for hvordan senteret både vil utnytte og dessuten bidra til å videreutvikle faglige ressurser og miljøer som finnes i regionen (og evt. utenfor). Det legges vekt på at de regionale sentrene i størst mulig utstrekning skal ta utgangspunkt i eksisterende miljøer og virksomhet. Det er derfor viktig at nyopprettede sentra allerede fra starten av har et bevisst forhold til ressursene i regionen, også slike ressurser som ikke er direkte lagt til grunn for opprettelse av senteret. Se også *forankring* ovenfor.
- *Økonomi:* Søkeren må redegjøre for hvordan bærekraftig drift ved det planlagte senteret skal sikres.

Det er viktig at alle godkjente regionale sentra til enhver tid er aktive og i praksis lever opp til de mål og intensjoner de ble godkjent på grunnlag av. I tråd med en generell tendens i samfunnet når det gjelder godkjenning eller akkreditering av kompetansebasert virksomhet i forhold til gitte kriterier, bør godkjenning av regionale ressurs- og kompetansesentra innen kirke-kulturell virksomhet gjøres for tidsavgrensede perioder. Hvorvidt godkjenning skal gjøres for faste perioder på f. eks. fem år, om godkjenningsperioden skal fastsettes i hvert enkelt tilfelle, eller om det skal etableres andre mekanismer for å sikre opprettholdelse og utvikling av kvalitet i virksomheten, bør vurderes nærmere av den koodinerende instansen.

2.5 Organisatoriske strukturer og modeller

2.5.1 Organisasjonsform

I *Kunsten å være kirke* legges det stor vekt på at de sentra som opprettes for å bidra til utvikling på kirke-kulturfeltet, må ha stor grad av autonomi. Kirkemøtet uttaler seg ikke eksplisitt om autonomispørsmålet. En av Kulturmeldingens viktigste begrunnelser for at sentrene må være autonome, er at det vil være en grunnleggende forutsetning for å oppnå troverdighet i kunst- og kulturmiljøer. Kirkemøtet sier i sitt vedtakspunkt nr. 2 bl.a. følgende:

Kirkens kulturmelding inviterer kunstnere til å arbeide med sine kulturuttrykk i en kirkelig sammenheng. Kirkemøtet bekrefter denne invitasjonen og framholder den store verdi kunstfaglig kompetanse har i kirkens liv.

Dette kan muligens tolkes som en tilslutning fra Kirkemøtets side også til de forutsetningene som trekkes opp i Kulturmeldingen for å gjøre invitasjonen av kunstnere troverdig fra kirkens side. Under alle omstendigheter kan ikke Kirkemøtets vedtak på noe punkt tolkes slik at det går imot eller problematiserer behovet for organisatorisk autonomi for sentrene.

I den dialog jeg har hatt med de ni bispedømmerådene som har uttrykt ønske om at det opprettes regionale sentra i deres regioner, er ønsket om og behovet for at sentrene får stor grad av selvstendighet, blitt understreket. Begrunnelsen for dette synes å være på linje med den som er gitt i Kulturmeldingen.

Den mest hensiktsmessige måten å oppnå ønsket grad av selvstendighet på, synes å være gjennom å opprette hvert regionale senter som en stiftelse i tråd med Lov 2001-06-15 nr 59: Lov om stiftelser (stiftelsesloven).

I stiftelseslovens § 2 er stiftelse definert på denne måten:

Med stiftelse forstås en formuesverdi som ved testament, gave eller annen rettslig disposisjon selvstendig er stilt til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art. En rettsdannelse som oppfyller vilkårene i første punktum, er en stiftelse etter denne loven, uavhengig av om den er betegnet som legat, institusjon, fond eller annet.

En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt som er ansvarlig for å virkeliggjøre det formål som er fastsatt for stiftelsen. Normalt skal stiftelsens grunnkapital (den kapital som danner stiftelsen) – minimum 100.000 kroner (jfr. § 14) – ikke anvendes til operativ virksomhet, men forbli stiftelsens grunnkapital. Stiftelsen kan imidlertid skaffe og forvalte utbegrensede ressurser til operativ virksomhet så lenge den skjer i samsvar med stiftelsens formål.

Loven omfatter to typer stiftelser: alminnelige stiftelser og næringsdrivende stiftelser (jfr. § 4). En næringsdrivende stiftelse har som formål å drive næringsvirksomhet. Det forutsettes at de regionale sentrene ikke vil ha slikt formål, i realiteten drive næringsvirksomhet eller ha bestemmende innflytelse over næringsvirksomhet (jfr. § 4). *De vil derfor være å betrakte som alminnelige stiftelser.*

2.5.2 Opprettelse

En stiftelse opprettes ved at noen stiller en grunnkapital til disposisjon og definerer et formål for stiftelsen i et stiftelsesdokument (jfr. bl.a. § 9). "Noen" kan være én instans alene eller flere instanser i fellesskap. Det er ikke uvanlig at stiftelser som opprettes for å ivareta formål som flere instanser har interesse av å ivareta, opprettes ved at flere går sammen om å etablere grunnkapitalen og utforme stiftelsesdokumentet, det vil først og fremst si å definere formålet for stiftelsen og fastsette regler for oppnevning av stiftelsens styre.

Et regionalt ressurs- og kompetansesenter for kirke-kulturell virksomhet kan således opprettes som en alminnelig stiftelse ved at én eller flere instanser stiller en grunnkapital på minimum 100.000 kroner til disposisjon og utformer et stiftelsesdokument som, i tråd med bestemmelsene i stiftelsesloven, definerer stiftelsens formål og fastsetter regler for hvordan stiftelsen skal styres. I tråd med sin egenart og den overordnede hensikten med regionale sentra for kirke-kulturell virksomhet må en slik stiftelse være sterkt forankret i Den norske kirke. Kirkemøtet har satt fokus på *regionale* sentra, og det vil følgelig være de respektive bispedømmerådene som vil være den kirkelige instans forankringen

må skje i forhold til. *Det forutsettes derfor at bispedømmerådene er med på å opprette de regionale ressurs- og kompetansesentrene.*

Hvorvidt et bispedømmeråd skal være alene om den formelle opprettelsen av et senter eller gjør det sammen med andre instanser i regionen, spiller formelt liten rolle. Vi kommer senere inn på viktigheten av at det etableres et solid eierforhold til senteret i flere miljøer i regionen (se bl.a. pkt. 2.5.3 om forankring og eierforhold). Det vil kunne hevdes at det vil styrke en slik bred eierplattform om flere instanser går sammen med bispedømmerådet om den formelle opprettelsen.

Min vurdering er at bispedømmerådene må stå sentralt i opprettelsen av de regionale sentrene, og at spørsmålet om hvorvidt andre instanser – for eksempel kunst/kulturinstitusjoner, utdannings/forskningsinstitusjoner, fylkeskommuner, kommuner – skal være med som stiftere, bør kunne håndteres på forskjellige måter fra region til region.

2.5.3 Forankring og eierforhold

De regionale sentrene skal arbeide på tvers av eksisterende strukturer, både innen det kirkelige og det kulturelle landskap og – ikke minst – mellom disse landskapene. Målsettingene i *Kunsten å være kirke* og Kirkemøtets vedtak vil bare kunne oppnås gjennom etablering av nye arenaer og nye samarbeidsforhold mellom kirkelige miljøer og miljøer innen kunst/kulturfeltet. Det er derfor viktig at sentrene allerede fra starten av er tuftet på en forståelse for viktigheten av å bygge nye strukturer på tvers av eksisterende revirer, og et mest mulig bredt uttalt ønske om å få dette til.

Et senteres brede *forankring* bør sikres før det opprettes. Det kan gjøres på flere måter. Det kan f. eks. gjøres til et tema som man på bred basis går ut med informasjon om på regionalt nivå og inviterer til debatt og dialog omkring, og som man i neste omgang søker å få mange instanser og miljøer til å uttrykke seg positivt til. Det kan også danne grunnlag for inngåelse av intensjonsavtaler av forskjellig slag, f. eks. mellom bispedømmerådet som initiativtaker og et bredt spekter av kunst-, kultur- og kirkemiljøer. En mer avgrenset form, som i mange tilfeller vil være vel så sterk, er at bispedømmerådet inngår forpliktende avtaler om samarbeid med noen utvalgte, tunge miljøer/institusjoner/organisasjoner innen kunst/kulturfeltet. Slike avtaler kan tydeliggjøre hva den enkelte samarbeidspartner skal bidra med og hvilke forventninger hver partner har til senterets arbeid.

Selv om det er viktig å sikre solid forankring av et senter allerede før opprettelsen, er det ikke mindre viktig kontinuerlig å sørge for at forankringen varer ved og styrkes når senteret er i virksomhet. Det gjøres først og fremst gjennom det senteret produserer og tilbyr sine omgivelser av tjenester. Sentre av den art det her er tale om, vil bare ha sin eksistensberettigelse gjennom etterspørsel av forskjellige former for tjenester fra kirkelige og kunst/kulturfaglige miljøer i regionen og landet forøvrig.

Forankring kan også sikres gjennom formelt å sørge for at senteret har flere *eiere*, dvs. flere miljøer som står i et vedvarende ansvarsforhold til senteret. Legger vi til grunn at sentrene opprettes som stiftelser (se over), er det to måter

å sikre slikt eierskap på. For det *første* kan, som nevnt i pkt. 2.5.2, flere instanser gå sammen om å opprette stiftelsen, dvs. stille grunnkapitalen til disposisjon og utforme stiftelsesdokumentet som definerer formål og styringsstruktur. Gjennom dette markeres en klar intensjon om at opprettelse av et slikt ressurs- og kompetansesenter er viktig. Videre er det i stiftelsesdokumentet at de viktigste premissene for senterets virksomhet trekkes opp én gang for alle gjennom formålet og rammer for styringsstruktur. For det *andre* kan nettopp den styringsstrukturen som etableres, sikre at flere instanser har løpende innvirkning på styringen av stiftelsen gjennom oppnevning av styremedlemmer. Det er viktig i denne sammenhengen å merke seg at i og med at en stiftelse er et autonomt rettssubjekt som stiftelsens styre er den øverste ansvarlige myndighet i, kan de som oppnevnes som styremedlemmer, ikke instrueres av dem som oppnevner dem. Den innvirkning eventuelle oppnevnerne av styremedlemmer har på stiftelsens virksomhet, ligger i personvalget.

2.5.4 Styre

Stiftelseslovens §§ 26-33 omhandler stiftelsers styrer. Følgende er viktige premisser for styrer for stiftelser som skal drive regionale sentra:

- Enhver stiftelse skal ha et styre som er stiftelsens øverste organ og som har ansvar for forvaltningen av stiftelsen og for at stiftelsens formål ivaretas.
- For stiftelser med en grunnkapital på mindre enn tre millioner kroner, angir ikke loven øvre eller nedre grenser på hvor mange medlemmer et stiftelsesstyre skal ha.
- Loven har bestemmelser som utelukker enkelte fra å sitte i styret. Loven har også bestemmelser om likestilling som kan komme til anvendelse ved oppnevning av styrer til stiftelser.
- Styremedlemmer oppnevnes normalt for fireårsperioder.
- Styreleder velges av styret (innen styret) dersom ikke annet er fastsatt i vedtektene. Det vil si at vedtektene kan inneholde bestemmelser om at styrets leder utpekes på annen måte.
- Loven har relativt detaljerte bestemmelser om styrets arbeid.

I tillegg til et stiftelsesdokument skal en stiftelse ha vedtekter som skal utgjøre en del av stiftelsesdokumentet (se §§ 9 og 10). Disse dokumentene skal inneholde bestemmelser om styrets størrelse, sammensetning og oppnevning. Loven setter i liten grad begrensninger for hvordan styret oppnevnes.

For en stiftelse som nettopp skal etablere nye arenaer og legge til rette for faglig og kompetansemessig samarbeid mellom miljøer som har begrenset tradisjon for å samarbeide, er det nærliggende å tilrå at styrene for de regionale sentra må settes sammen av personer som tar med seg inn i styrearbeidet kunnskap og erfaring fra noen av de miljøene som forutsettes å samarbeide om å realisere Kulturmeldingens mål og intensjoner, og som har ønske om og helst også erfaring i den type faglig grenseoverskridelse som det operative arbeidet vil basere seg på.

Etter min vurdering bør styret for det enkelte senter (stiftelse) finne sin form ut fra de forhold som ligger bak opprettelsen av senteret. Det vil si at styrenes sammensetning vil kunne variere fra senter til senter. Følgende bør imidlertid kunne være retningsgivende:

- Styret bør ha 5-7 medlemmer.
- Styremedlemmer bør oppnevnes for fireårsperioder. De bør kunne gjenoppnevnes én gang, men ikke mer.
- Styremedlemmer bør oppnevnes av vedkommende bispedømmeråd og kunst/kulturinstitusjoner og –organisasjoner som navngis i stiftelsens stiftelsesdokument/vedtekter. Det forutsettes at disse instanser er villige til å stå i et slikt formelt forhold til stiftelsen, og at det har vært grundige, avklarende samtaler mellom aktuelle "eiere" om senterets formål og oppgaver før stiftelsesdokument/vedtekter utformes. I vedtektene bør det innarbeides bestemmelser som håndterer endringer i de strukturene som er navngitt.
- Vedkommende bispedømmeråd og de navngitte kulturinstansene bør hver oppnevne ett eller flere medlemmer. Ingen instans bør kunne oppnevne så mange styremedlemmer at de utgjør flertall i styret.
- Styrets leder bør enten velges av og innen styret, eller utpekes av bispedømmerådet som ett av de styremedlemmene det oppnevner.

2.5.5 Ledelse

Stiftelsesloven åpner for at styret ansetter en daglig leder for den virksomheten stiftelsen skal stå for, jfr. § 34.

Selv om loven for den type stiftelse det er tale om her, åpner for forskjellige løsninger når det gjelder forholdet mellom styreleder, styremedlem og daglig leder, tilrås at daglig leder tilsettes på fritt grunnlag, at daglig leder ikke er medlem av styret, og at daglig leder får det fulle ansvar for og rapporterer til styret om driften av stiftelsens virksomhet på grunnlag av målsettinger, planer og budsjetter fastsatt av styret, jfr. også lovens § 35.

Daglig leder bør ha solid faglig innsikt i senterets virksomhet og god erfaring i å lede kunstnerisk virksomhet. Vedkommende må også ha grunnleggende kunnskap om kirken og dens oppgaver og arbeidsformer, og være åpen for og helst ha erfaring i kunst/kulturrelatert virksomhet som prøver ut nye uttrykks- og samarbeidsformer. Evne til dialog og teamarbeid bør verdsettes høyt.

2.5.6 Andre organer

Stiftelsesloven åpner for at det etableres andre organer enn styret og daglig leder. Det er kjent at noen stiftelser har et råd mens andre har et årlig møte av "eierne" der årsrapport og regnskap legges fram.

Loven gjør klart at det er stiftelsens styre som er dets øverste, ansvarlige organ. Styret er ansvarlig for å rapportere for virksomheten overfor Stiftelsestilsynet (jfr. § 7) som fører tilsyn med alle stiftelser, og kontrollerer, på samfunnets vegne, at forvaltning og virksomhet skjer i samsvar med loven og stiftelsens vedtekter.

Jeg vil advare mot å etablere faste organer som kan svekke stiftelsens selvstendighet i forhold til "eierne" eller svekke styrets stilling som øverste beslutningsorgan. Det er viktig at "eierne" og andre samarbeidspartnere blir holdt informert om virksomheten i det regionale senteret, men det bør kunne

gjøres på en tilfredsstillende måte uten at det opprettes egne organer for det. Jeg minner i denne sammenheng om at loven gjør det klart at når en stiftelse er opprettet, "har oppretteren ikke lenger rådighet over formuesverdien som er overført til stiftelsen" (§ 3).

2.6 Økonomiske forutsetninger

2.6.1 Ressursbehov

Et regionalt senter er avhengig av økonomiske ressurser innen følgende kategorier:

- Stiftelseskapital (grunnkapital)
- Midler til drift av organisatorisk/administrativ infrastruktur
- Tiltaksmidler (prosjekter, produksjoner, utviklingstiltak etc.)

Stiftelseskapitalen må være på minimum 100.000 kroner. Den skal normalt ikke kunne anvendes til drift eller tiltak, jfr. stiftelsesloven § 17.

Omfanget av behovet for økonomiske ressurser til *drift av organisasjonen* (lønn, husleie og andre driftsutgifter) og til *tiltak av faglig art* vil naturligvis variere sterkt etter hvilket ambisjonsnivå det enkelte senter legger seg på. Jeg har sett skisser til årsbudsjetter for planlagte sentra som varierer mellom i underkant av 0,5 mill. og nærmere 3 mill. kroner.

Følgende kan være et utgangspunkt for den videre planlegging av regionale ressurs- og kompetansesentra for skapende og utøvende kunst:

• Lønn: 2,5 stillinger (med sos. utg. etc.)	kr. 1 000 000 ¹
• Drift av senteret	kr. 500 000 ²
• Faglige tiltak/prosjekter	kr. 1 000 000
SUM	kr. 2 500 000

Jeg legger til grunn at et senter bygges opp over 2-3 år, og at den finansielle rammen det første året kan begrenses til 1,5 mill. kroner for hvert senter.

2.6.2 Ressurskilder

Stiftelseskapitalen må stilles til disposisjon av den eller de instans(er) som oppretter stiftelsen, jfr. pkt. 2.5.2.

Midler til *drift og faglig virksomhet* må først og fremst skaffes gjennom

- Faste tilskudd fra "eiere" og andre forvaltere av ressurser til den type virksomhet som senteret driver
- Prosjekttilskudd til konkrete enkelttiltak.

Det vil også kunne være aktuelt for sentrene å motta gaver og å selge tjenester til selvkost ³.

¹ Kan være en kombinasjon av faste stillinger og engasjements/prosjektstillinger.

² Omfatter kontordrift, husleie etc., reiser og andre utgifter som ikke er direkte prosjekt/tiltaksrelatert.

Kirkens organer har lagt noen føringer når det gjelder finansiering av de regionale ressurs- og kompetansesentrene. Kirkemøtet sier i sitt vedtak at det "ser et kirkelig ressurs- og kompetansenettverk for skapende og utøvende kunst som en del av det Kulturløftet regjeringen har varslet", jfr. vedtakspunkt 15f. I Kirkerådets vedtak av 22.3.06 heter det bl.a. at "[k]irkemøtets vedtak om opprettelse av regionale sentra fordrer statlig finansiering", og at man ber om at regionale sentra prioriteres i fordelingen av statlige kulturmidler. Det heter også at "[k]irkerådet vil selv bidra med økonomiske midler" (vedtakspunkt 2).

Jeg vil fremheve viktigheten av Kirkerådets vedtak om selv å bidra med økonomiske midler. Selv om den virksomhet det legges opp til ut fra *Kunsten å være kirke* og Kirkemøtets vedtak knyttet til denne, er i tråd med statlig kulturpolitikk og dessuten vil bidra til å virkeliggjøre en kirkepolitikk som har bred politisk støtte, er det Den norske kirke som er initiativtaker og pådriver i saken. Det vil bli forventet både i politiske kretser og i opinionen at Kirken tydelig viser at det er realiteter bak egne vedtaksutsagn om viktigheten av å styrke samarbeidet med kunst- og kulturlivet gjennom å gi denne virksomheten en synlig plass når virksomhetsplaner og budsjettsøknader utarbeides, og når midler til nye tiltak fordeles. Det gjelder både sentralt, regionalt og lokalt. Hvordan dette bør skje, drøftes nærmere i kapittel 5 om finansiering.

Ut fra de vedtakene kirkelige organer har gjort, legger jeg til grunn at de regionale sentrene må drives av midler som kommer dels fra kirkelig hold, dels fra kulturfeltet. I og med at det er tale om *regionale* sentra, legger jeg også til grunn at deler av behovet for driftsressurser må dekkes av midler som stilles til disposisjon fra lokale og regionale kilder. Finansieringsbehovet må altså dekkes gjennom tilskudd/bidrag fra lokale, regionale og sentrale myndigheter på kirke- og kulturfeltet.

Som en illustrasjon kan en tenke seg at fordelingen mellom sentralt, regionalt og lokalt tilskudd er 50-25-25. Om en videre tenker seg at fordelingen på hvert nivå mellom kirke og kultur er 50-50, vil et driftsbudsjett for et regionalt senter på 2,5 mill. kroner dekkes gjennom følgende tilskudd:

• Midler fra statlige kirkebudsjetter	kr. 625 000
• Midler fra statlige kulturbudsjetter	kr. 625 000
• Midler fra bispedømmeråd	kr. 312 500
• Midler fra fylkeskommune	kr. 312 500
• Midler fra lokale menigheter/fellesråd	kr. 312 500 ⁴
• Midler fra vertskommune(r)	kr. 312 500

Når et slikt regneeksempel er presentert, må det straks legges til at regionale sentra bør kunne finansieres ut fra ganske ulike modeller mht. fordeling mellom de tre forvaltningsnivåene og mellom kirke- og kultursektorene. Signaler kan tyde på at det finnes lokalmiljøer som er innstilt på å satse vesentlig mer enn det som er antydnet i denne regneillustrasjonen.

³ Salg av tjenester bør gjøres slik at stiftelsen ikke blir næringsdrivende stiftelse, jfr. lovens § 4.

⁴ Kan evt fordeles på menigheter/fellesråd i hele den regionen som senteret betjener.

Det er viktig å understreke at selv om den virksomhet sentrene skal drive, i størst mulig grad skal knyttes opp mot eksisterende fagmiljø (jfr. Kirkemøtets vedtakspunkt 15b), vil den i det alt vesentlige representere nye tiltak. Det vil derfor gi liten effekt om man velger å finansiere sentrene og deres virksomhet ved å flytte penger fra eksisterende virksomhet. Skal sentrene få den virkning Kirkemøtet har lagt opp til, må de etableres og drives ved hjelp av friske økonomiske ressurser.

Det vises forøvrig til kapittel 5 der økonomiske forhold drøftes nærmere.

3 NETTVERK

3.1 Bakgrunn og forutsetninger

Som allerede omtalt, vedtok Kirkemøtet i behandlingen av *Kunsten å være kirke* at det skal etableres kirkelige ressurs- og kompetansesentre for skapende og utøvende kunst i regionene "for å gi faglig tyngde til møtet mellom kirke, kunst og kultur utover landet", og at disse sentrene "må samarbeide og utfylle hverandre i et nettverk".

Kirkemøtet forutsetter at nettverket må ha bred kompetanse. Vi har tidligere vært inne på konsekvensen av denne forutsetningen, nemlig at hvert regionale senter må ha en slik spisskompetanse på ett eller flere områder at det kan fungere som nasjonalt kompetansesenter på dette eller disse spesielle områdene. Videre må målet være at sentrene i nettverket samlet dekker de fleste aktuelle kompetanseområder med slik spisskompetanse.

Ut over dette gir vedtakene i kirkelige organer ingen føringer for nettverkets virksomhet. Det forutsettes imidlertid at det skal opprettes en koordinerende instans for nettverket. Denne, som omtales i kapittel 4, vil få ansvar for å tilrettelegge for en god utnyttelse av nettverkets kompetanse og ressurser.

Det er viktig å holde fast ved at nettverket består av autonome sentra, foreslått etablert som stiftelser. Arbeidet i nettverket må derfor baseres på gjensidige avtaler, ikke på overstyring. Skal nettverket fungere som en nasjonal ressurs, må det imidlertid forutsettes at alle de regionale sentrene forplikter seg til å samarbeide innen nettverket og påta seg oppgaver som går ut over det rent regionale. Ideelt sett bør nettverket preges av en *vi-følelse* i forhold til de visjoner, mål og utfordringer som er beskrevet i *Kunsten å være kirke*, og som ligger til grunn for det enkelte senter så vel som nettverkets opprettelse og virksomhet.

3.2 Formål og oppgaver

Som omtalt tidligere, vil det enkelte regionale senter forholde seg til to oppgavetyper: oppgaver som vokser ut av et regionalt behov, og oppgaver som er knyttet til den spisskompetansen senteret har, og som kan vokse ut av et behov hvor som helst i landet. Det vil ikke alltid være klare skillelinjer mellom disse to typene.

Innen nettverket bør sentrene holde hverandre informert om sin virksomhet. Det bør legges særlig vekt på å informere om den delen av virksomheten som er knyttet til det enkelte senterets spisskompetanse. Slik informasjonsvirksomhet er en forutsetning for å oppnå en mest mulig effektiv utnyttelse av de menneskelige og økonomiske ressurser som finnes i nettverket, noe som må være et viktig mål for nettverket.

Det må også være et mål for nettverket at det bidrar til at de regionale sentrene styrker hverandre, bl.a. gjennom kompetanseoverføring. Dette kan gjøres ved at flere sentre følger eller involveres i konkrete tiltak og prosjekter ledet av et

spisskompetansemiljø, eller ved at flere sentre går sammen om spesielle utviklingsprosjekter.

Innen nettverket bør det i kompetansebyggingsøyemed også arrangeres kurser, konferanser, workshops, studieturer etc. for fagmiljøer som er involvert i kirke-kulturell virksomhet. Det er viktig i denne sammenheng å være klar over at sentrene og nettverket skal etablere en virksomhet som har begrensede tradisjoner i Norge, og som derfor krever utvikling av et "nytt" rammeverk i form av kompetanse, forståelse og språk. En slik utvikling vil ta tid, idet det krever av de medvirkende at de tilpasser egen kompetanse og erfaring slik at den blir anvendbar i en ny kontekst, og at de klarer å anvende andres kompetanse sammen med sin egen slik at det skapes et helhetlig fundament for virksomheten. Det er ingen grunn til å undervurdere verken viktigheten av eller kompleksiteten i en slik prosess når den i realiteten har som mål å danne et nytt forståelsesunivers – et paradigme – for skapende virksomhet og menneskelig kommunikasjon!

Det vises forøvrig til kapittel 4 om den koordinerende instansen.

4 KOORDINERENDE INSTANS

4.1 Bakgrunn og forutsetninger

Kirkemøtet forutsetter i sitt vedtak om *Kunsten å være kirke* at nettverket av regionale ressurs- og kompetansesentra for skapende og utøvende kunst "trenger en koordinerende instans" (vedtakspunkt 15g). Det heter videre at "[k]irkemøtet tar ikke stilling til hvor og hvordan den nasjonale koordineringen kan skje".

I sitt møte 22.3.06 vedtar Kirkerådet:

Forutsatt statlig finansiering går Kirkerådet inn for å støtte opprettelse av en koordinerende instans som vil kunne stå for den videre utvelgelse og utvidelse av nettverket. Koordinerende instans skal bestå av et nasjonalt styre med administrativ støtte.

I det oppdraget som ligger til grunn for denne utredningen, forutsetter Kirkerådet at den koordinerende instansen legges til enten Oslo eller Trondheim, i og med at jeg skal "[u]trede Oslo og Trondheim som aktuelle alternativer for koordinerende instans".

Det er ikke gitt føringer ut over dette for den koordinerende instansens struktur eller oppgaver. Det ligger imidlertid klart under de vedtakene som er fattet, at den skal ha som hovedoppgave å lede og samordne arbeidet i nettverket av regionale sentra. I og med at sentrene vil være autonome institusjoner, skal den koordinerende instansen ikke overstyre dem. Det må imidlertid forutsettes at det utvikles et avtaleverk mellom det enkelte senter og nettverket som gjør det mulig for den koordinerende instansen på vegne av nettverket å fatte vedtak som det enkelte senter vil være forpliktet til å innrette seg etter.

4.2 Oppgaver

Ledelse av nettverket av regionale kirkelige ressurs- og kompetansesentra for skapende og utøvende kunst vil omfatte en rekke viktige oppgaveområder:

- Kvalitetssikre regionale sentra gjennom å etablere og administrere godkjenningsprosedyrer.
- Samordne virksomheten ved de regionale sentra med sikte på rasjonell ressursutnyttelse og faglig utvikling i nettverket. Det må legges særlig vekt på samordning av spisskompetansevirksomheten.
- Videreutvikle kompetansen i nettverket gjennom kurser, konferanser, workshops, studiereiser m.m. og gjennom samarbeidsbasert kompetanseoverføring innen nettverket.
- Initiere og samordne større samarbeidstiltak så som produksjoner, turneer m.m.
- Fungere som rådgiver for nettverkets medlemmer.

- Ivareta rollen som talerør og advokat for kirke-kulturell virksomhet overfor bl.a. statlige og sentrale kirkelige myndigheter og overfor media og opinion. Dette forutsetter at man holder seg godt orientert både om faglig aktivitet og utvikling og om de utfordringer feltet står overfor. Det forutsetter også at det arbeides videre med de prinsipielle sidene ved den kirke-kulturelle virksomheten, og at man deltar i den offentlige kultur- og kirke debatten.
- Spre informasjon om kirke-kulturell virksomhet både innenfor nettverket og i forhold til kirkelige og kunst/kulturfaglige miljøer.
- Etablere og opprettholde dialog med nasjonale kunst-, kultur-, utdannings- og forskningsinstitusjoner/miljøer.
- Bistå regionale sentra i dialog og samarbeid med kunstnere og kunstmiljøer, bl.a. ved å bidra til at kontakter etableres.
- Bygge opp og legge til rette for å at nettverket kan utnytte internasjonale kontakter.

4.3 Krav

For at den koordinerende instans på en betryggende måte skal kunne ivareta et bredt spekter av oppgaver innenfor disse oppgaveområdene, må den imøtekomme strenge krav av faglig og organisatorisk art:

1. *Kunstnerisk og kulturfaglig kompetanse:* Instansen må ha solid kunnskap om bredden av kunstneriske uttrykksformer i sin alminnelighet og kirkelig relatert kunstnerisk virksomhet i særdeleshet. Den må videre ha erfaring fra å ha arbeidet med kunstproduksjon og –formidling innen hele spekteret av uttrykksformer og sjangere.
2. *Vilje og forutsetninger for nyskaping og utvikling:* Instansen må ha vilje til og erfaring fra å planlegge og gjennomføre prosjekter som utfordrer grenser og konvensjoner. Nyskaping og utvikling stiller særlige krav til forståelse av kulturelle kontekster og rammer, utforskning av potensialet bak etablerte uttrykksformer og kreativ utnyttelse av dette potensialet, og kritisk vurdering av de kunstneriske og formidlingsmessige grep som tas. Instansen vil stå overfor særlige utfordringer når det gjelder nyskaping og utvikling som kan bidra til dialog mellom kulturer, religioner og sosiale grupper.
3. *Forutsetninger for å planlegge og gjennomføre store prosjekter:* Instansen må kunne ta ansvar både for langsiktige tiltak og for produksjoner og andre prosjekter som er store og kompliserte. Den vil ofte ha en rolle som koordinator for mange delprosjekter og prosjekter der det er mange aktører.
4. *Forutsetninger for kompetansebyggende og utviklende samarbeid:* Instansen må kunne legge planer for og gjennomføre tiltak som fører til at kompetansen i nettverket av regionale sentra styrkes både på kort og lang sikt. Det forutsetter evne til å være i kontinuerlig dialog med

sentrene, både for å kartlegge kompetansebehovet og for å se hvilken kompetanse som finnes i nettverket med tanke på å overføre eksisterende spisskompetanse til større deler av nettverket. Det forutsetter også innsikt i hvor ekstern spisskompetanse kan hentes fra, og erfaring i å tilrettelegge kompetansebyggende tiltak.

5. *Nasjonal kontaktflate:* Instansen må kjenne norsk kirke-, kunst- og kulturliv godt. Det er særlig viktig at den har god kontakt med spisskompetansemiljøene, dvs. nasjonale kunstinstitusjoner og kirkelige og kunstfaglige forsknings- og utdanningsmiljøer.
6. *Internasjonal kontaktflate:* Instansen må ha innsikt i og oversikt over utviklingstendenser på kirke- og kunstområdene internasjonalt, spesielt i Europa. Den må selv delta i fora der slike tendenser blir belyst og drøftet.
7. *Forutsetninger for samfunnskontaktbyggende arbeid:* Instansen må ha kompetanse i og erfaring fra å bygge kunnskap om og forståelse for det kirke-kulturelle området i samfunnet og på den måten skape en positiv interesse for feltet i opinionen.
8. *Forutsetninger for kirke- og kulturpolitisk påvirkningsarbeid:* Instansen må ha erfaring i å drive politisk lobbyvirksomhet, og må ha et nettverk som gjør at slik virksomhet blir effektiv.
9. *Troverdighet i kirkelige og kunst/kulturfaglige kretser:* Troverdighet er dels en følge av den måten en organisasjon arbeider på, dels en forutsetning for å kunne spille en rolle i et faglig landskap. Det er viktig at instansen både fra starten av og i fortsettelsen blir verdsatt både i kirkelige kunst/kulturfaglige kretser. Det betyr ikke at den ikke skal kunne være kontroversiell, eller at alle skal være enige i de beslutninger som tas, men at den blir vurdert som faglig sterk og seriøs, og på samme tid kunstnerisk dristig og ydmyk overfor sitt publikum.

4.4 To kandidater

4.4.1 Rammer og forutsetninger

Kirkerådet har bedt om at Oslo og Trondheim utredes som aktuelle alternativer for koordinerende instans. I punkt 1.1. redegjør jeg for bakgrunnen for dette.

I vedtak som er gjort av Kirkemøtet og Kirkerådet, er det lagt grunnlag for at den koordinerende instansen skal legges i tilknytning til, og dra nytte av, et sterkt fagmiljø i form av et regionalt ressurs- og kompetansesenter. På dette punktet støtter saksframstillingen for Kirkerådets marsmøte opp. Under drøftingen av koordinerende instans uttales det at "[a]dministrativ støttefunksjon bør legges til ett av de regionale sentra. Denne funksjonen blir en tilleggsfunksjon ved dette senteret" (s. 12). Det vil si at vurderingen av alternativene Oslo og Trondheim i stor utstrekning må bli en vurdering av de forutsetninger og det potensial som ligger i hhv Oslo og Trondheim for å opprette faglig sterke regionale sentra.

I de følgende to punktene (4.4.2 og 4.4.3) søker jeg å gi beskrivelser av de to kandidatene, basert først og fremst på informasjon og materiale de to har lagt fram i de dialogene jeg har hatt med dem. Beskrivelsen inneholder for det første faktisk informasjon om de planer som foreligger for etablering av regionale sentra i de to byene. For det andre inneholder den de to miljøenes synspunkter på hvordan den koordinerende instans bør organiseres i forhold til det regionale senteret, og deres respons og refleksjoner rundt spørsmål som gjelder den koordinerende instansens oppgaver og utfordringer.

I punkt 4.4.4 gjør jeg en vurdering av de to kandidatene med de krav som er skissert i punkt 4.3, som bakteppe.

4.4.2 Oslo

Regionalt senter

Oslo bispedømmeråd har lagt fram flere dokumenter om å etablere et kirkelig senter for skapende og utøvende kunst i Oslo:

- Brev 23.1.06 til Kirkerådet som svar på invitasjonen av 13.12.05 om etablering av regionale sentra. Brevet hadde følgende vedlegg:
 - Notat 23.1.06 fra Kirkelig Kulturverksted (KKV) ved Erik Hillestad og Norske Kirkeakademier (NKA) ved Margunn Sandal om etablering av regionalt senter lokalisert til Kultrkirken Jakob.
 - Utredning 4.11.05 fra Kirkelig fellesråd i Oslo (KFIO) om kultursatsing i kirken i Oslo
- Udatert notat (oversendt 5.7.06, dvs. etter de samtalene jeg hadde med Oslo bispedømme og deres samarbeidspartnere) fra Oslo bispedømmeråd i samråd med NKA og KKV med skisse for regionalt og nasjonalt senter for kunst, kultur og kirke i Oslo.

Oslo bispedømmeråd vil etablere et regionalt senter for kunst, kultur og kirke i Oslo i et samarbeid mellom Kirkelig Kulturverksted, Norske Kirkeakademier og Kirkelig fellesråd i Oslo. Senteret skal ha sin fysiske plassering i Kulturkirken Jakob og i et nybygg som skal reises i direkte tilknytning til denne kirken. Senteret vil således bygge på den eksisterende faglige virksomheten i KKV og NKA, samtidig som den planlagte samarbeidsmodellen "og interaksjonen mellom KKV, NKA og Oslo bispedømme vil stimulere til nye tiltak", som det heter i notatet fra juli i år. Det legges også vekt på at det nasjonale nettverket NKA representerer, vil gi grunnlag for å kommunisere med et bredt publikum over hele landet.

Kirkelig kulturverksted

Fra Kirkelig kulturverksteds hjemmeside (www.kkv.no) henter vi følgende informasjon:

13. november 1974 ble Kirkelig Kulturverksted stiftet av følgende 19 personer: Svein Helge Birkeflet, Sylvi Baardseth, Ingeborg Ellevold, Helge Fæhn, Erik Hillestad, Sigrid Hillestad, Holm W. Holmsen, Alf Christian Hvidsteen, Ole Lislrud, Marianne Lystrup, Ingjerd Pettersen-Hagh, Jon Sverre Servan, Kari Skadsem, Morten Skadsem, Kristin Solli Schøyen, Atle Sommerfeldt, Kristin Sommerfeldt, Ulrik Sverdrup-Thygeson og Arne Sæther. De første årene ofret ca. halvparten av disse en betydelig mengde fritid på å få det lille selskapet på beina. Ved stiftelsen tegnet 40 personer aksjer for tilsammen 10.000 kr. I løpet av de første 10 årene ble aksjonærmassen utvidet til ca. 2000 personer. I det første styret satt 6

studenter: Erik Hillestad (formann), Marianne Lystrup, Atle Sommerfeldt, Sylvi Baardseth, Kari Skadsem og Morten Skadsem.

Kirkelig Kulturverksted har siden 1974 skapt seg en sentral plass i kulturlivet og skrevet seg inn i norsk kulturhistorie.

Vi ønsker å være en brobygger mellom sekulære og religiøse miljøer og mellom tradisjon og nyskaping. Vi formidler musikk, dramatikk og andre kunstformer. Kvalitet står alltid i høysetet i våre produksjoner.

Kirkelig Kulturverksteds hovedarena er Kulturkirken Jakob i Oslo. Her har stiftelsen sine kontorer, og her vises gjennom hele året produksjoner for publikum: konserter, teater- og danseforestillinger, kunstutstillinger, fortellerproduksjoner m.m. Her gjennomføres også seminarer og konferanser der tematikk knyttet til forholdet mellom kirken, kunsten og kulturen belyses og drøftes. Årlig utgir KKV et titalls CD-utgivelser og står for en rekke kirkeutsmynkningsprosjekter.

KKV har i hele sin historie lagt vekt på å gå opp nye stier mellom det allment kirkelig aksepterte og miljøer, uttryksformer og trosretninger som av mange blir oppfattet som fjerntstående fra kirken. Dialog er et viktig stikkord i KKV's arbeid.

KKV er i dag en stiftelse der Opplysningsvesenets Fond og Kirkens Bymisjon er de to hovedeierne ved at disse institusjonene oppnevner et flertall av medlemmene i stiftelsens styre. KKV mottar fast årlig driftstilskudd fra staten.

KKV har en stab på 9 ansatte med kompetanse innen de fleste kunstarter, produksjon (scene og studio), og kommersiell drift. Organisasjonen ledes av Erik Hillestad.

Planene om å reise et nytt bygg ved siden av Kulturkirken Jakob synes realistiske. De opplysningene jeg har fått, tyder også på at de vil kunne realiseres ganske snart. Det er tale om et bygg med bruttoareal på 700 kvm som vil tilføre KKV/Kulturkirken en ny scene, studio, prøverom, møterom, kontorer og en overbygd atriumhage. Det er tatt høyde for at NKA skal samlokaliseres med KKV i det nye bygget. Jeg er blitt informert om at Opplysningsvesenets fond synes villige til å finansiere reisingen av bygget.

Norske kirkeakademier

Norske kirkeakademier er en medlemsorganisasjon for kirkeakademiene i Norge. NKA har i dag 53 medlemmer spredt over hele landet. På NKAs hjemmeside (www.kirkeakademiene.no) finner vi nærmere informasjon om organisasjonen som har sitt hovedkvarter i Kirkens Hus i Oslo. Her er noen sitater fra organisasjonens strategiplan:

Norske kyrkjeakademi vil vere ein aktør for dialog. Dette kan skje gjennom eit medvite og målbevisst arbeid for å skape gode og opne arenaer for møte mellom menneske. Dialogperspektivet skal vere gjennomgåande i alt kyrkjeakademirørsla foretar seg.

NKA ser på mangfaldet i kulturar og religionar i samfunnet som ein ressurs og som ei vinning for fellesskapet. Det pluralistiske samfunnet gjer oss til eit rikare fellesskap dersom vi maktar å utløyse dei positive kreftene i det som er forskjellig.

NKA har tru på dialogen sin verdi som førebyggjande fredsarbeid, som basis for fredeleg sameksistens og som kjernen i all fredelege endringsprosessar i samfunnet. Den gjev også ny innsikt, erkjenning og opplevingar til den einskilde som tek del. NKA tener slik kyrkje, kultur og samfunn gjennom si dialogverksemd.

NKA vil byggje opp og utvikle kompetansen sin på å leggje til rette for dialog. Dette skal skje gjennom eit medvite arbeid med metodar for dialog. NKA vil delta i og initiere prosjekt som prøver ut dialogformer og medverke til utveksling av erfaring lokalt og internasjonalt. Vi vil bruke den kompetansen vi har tileigna oss på kunst og kultur til å utforske kunsten sin plass i dialogarbeidet.

NKA vil satse på Brubyggarprisen og utvikle den slik at den blir eit synleg og tydeleg uttrykk for dei verdiane kyrkjeakademirørsla vil støtte opp under og fremje.

NKA vil initiere dristige dialogmøte. I strategiperioden vil vi særleg leggje vekt på å skape møteplassar for dialog på tvers av religiøse, etniske og sosiale skiljeliner. Vi er ikkje nøgde med å få større innsikt om dialog eller kunnskap om "dei andre". NKA vil lokalt og sentralt skape reelle møteplassar mellom menneske frå ulike kulturar og miljø der tema som opptar oss blir tekne opp. Vi vil byggje stadig nye bruer og søkje stor breidde i samarbeidspartnarar og kontaktnett.

Den største delen av bevegelsens virksomhet skjer i de lokale kirkeakademiene som i det alt vesentlige drives på frivillig basis. Som paraplyorganisasjon gjennomfører NKA en del større prosjekt, så som den årlige utdeling av Brobyggerprisen og spesielle fagkonferanser. NKA ivaretar også bevegelsens internasjonale engasjement og kontaktnett, har ansvar for informasjonsvirksomhet både innad blant medlemmene og utad på vegne av kirkeakademibevegelsen, og forvalter bevegelsens økonomiske ressurser.

NKA ledes av et styre som velges av organisasjonens årsmøte.

Bevegelsen mottar statlig tilskudd over Norsk kulturråds post 74.

NKA har en ansatt generalsekretær, Margunn Sandal, og dessuten en 20 % fast administrativ stilling og engasjerte prosjektmedarbeidere på ad hoc-basis.

NKA planlegger samlokalisering med KKV så snart det nye bygget ved siden av Kulturkirken Jakob er reist (se over om KKV).

Når det gjelder organisatorisk struktur for det regionale senteret, uttaler bispedømmerådet følgende i sitt juli-notat:

Vi ser for oss at senteret organisatorisk og økonomisk vil bli etablert som et prosjekt som administrativt legges enten til KKV's eller NKA's strukturer. Dette tilrettelegges gjennom en samarbeidsavtale mellom de involverte partene. Med dette unngår vi at det opprettes en organisatorisk enhet atskilt fra KKV og NKA og med mulighet for å utvikle prinsipielt andre interesser [enn] disse. KKV's og NKA's styrer utgjør eller oppnevner til en styringsgruppe sammen med én eller flere representanter oppnevnt av Oslo bispedømmeråd. Det er vesentlig å ivareta den kunstneriske og skapende frihet til senteret (jf det tidligere omtalte prinsippet om

"armlengdes avstand"), samtidig som relasjonen til bispedømmerådet må sikres slik [at] ønsket kommunikasjon, synergi og engasjement ivaretas i forhold til den regionale kirken. Senteret bør ikke bli noen paraply for all kirkelig forankret kunst- og kulturaktivitet i bispedømmet. Det vil hemme og ikke fremme aktiviteten om et slikt senter skal fordele offentlige kulturmidler blant kirkelige aktører. Senteret kan ikke desto mindre bli en ressurs for kunst- og kultursatsing i menighetene ved at senteret kan tilby kompetanse, og på generell basis være talerør for kirkelig kultursatsing i forhold til kommune etc. Det vil være viktig å ha god kommunikasjon med store aktører som for eksempel Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival, slik at man kan være koordinert i tilrettelegging av programtilbud og i kontakt med bevilgende myndigheter.

I det samme notatet redegjøres for hva som vil være sentralt i virksomhetens profil i det regionale senteret:

- Senteret vil få et særskilt ansvar for å skape rom og muligheter for en åpen dialog mellom kirken og de øvrige kunst- og kulturinstitusjoner, der ulike aktører kan være initiativtakere og komme med innspill.
- En sentral oppgave vil være å utnytte potensialet for gjensidig utvikling som ligger i kontaktflaten mellom kirkelige og allmenne kulturuttrykk
- Nærheten til sentrale kunst-, kulturinstitusjoner og relevante utdanningsinstitusjoner i Oslo vil være en vesentlig ressurs.
- Senteret vil få ansvar for å skape dialog mellom kunstnere, kulturarbeidere og ledere, fagmiljø, frivillige i kirken gjennom kompetanse- og inspirasjonsbyggende seminarer, verksteder, kurs, konferanser, samarbeidstiltak etc. i regi av senteret
- Virksomheten vil kjennetegnes som søkende og eksperimentell. Orienteringen mot samtidskunst vil være vesentlig for senterets virksomhet.
- Internasjonale relasjoner og et engasjement i kultur- og religionsdialog vil inngå i senterets virksomhetsprofil.

I det materialet som er oversendt Kirkerådet, er det redegjort for planer som Kirkelig fellesråd har for utvikling bl.a. av Oslo Domkirke og Kirkeristen (området rundt Domkirken), og etablering av en ungdomskatedral/barnekatedral i Oslo. Slik jeg forstår det, er tidsplanen for dette utviklingsarbeidet noe mer langsiktig. Intensjonen er at den virksomheten som er planlagt i Domkirken, Kirkeristen og i en barne-/ungdomskatedral på hensiktsmessige måter skal trekkes inn i det regionale senteret etter hvert som den blir virkeliggjort. Senteret vil imidlertid kunne starte umiddelbart basert på virksomheten i KKV og NKA, i et organisert samarbeid mellom disse to instansene og Oslo bispedømme.

Koordinerende instans

Oslo bispedømmeråd legger til grunn at den koordinerende instansen må ha et eget *styringsorgan* der bl.a. representanter for nettverket av regionale sentra må sitte. Det hevder også at styret bør ha representanter oppnevnt av sentrale kirkelige og kunst/kulturpolitiske organer, først og fremst Kirkerådet og Kultur- og kirke departementet, for å skape et eierforhold og en ansvarliggjøring i forhold til den virksomhet som skjer i nettverket.

Bispedømmerådet mener videre at den koordinerende instansen må ha en egen administrativ ledelse/administrasjon bestående av to stillinger.

Videre har Oslo bispedømme i samtaler lagt fram tanker om at den *faglige basisen* for arbeidet i den koordinerende instansen først og fremst må være det fag- og kompetansemiljø som finnes i det regionale senteret i Oslo, i tillegg til det miljøet som nettverket selv danner. Denne indre faglige basisen bør imidlertid utvides ved at den koordinerende instansen oppretter et *forum* med deltakelse av nasjonale og andre tunge fagmiljøer så som kunstinstitusjoner og andre kunstproduserende/formidlende miljøer, Riksantikvaren og forsknings- og utdanningsinstitusjonene innen kirkelige fag og kunstfag. Dette forumet vil kunne bli en viktig arena for kompetanseutvikling, videre studier av de prinsipielle sider ved forholdet mellom kirke og kunst, og for idéutvikling når det gjelder skapende produksjonsvirksomhet.

Oslo bispedømmeråd ser *kompetanseutvikling* som kanskje den største enkeltoppgaven og utfordringen som det kirke-kulturelle virksomhetsområdet står overfor. Den koordinerende instansen må ta fatt i denne utfordringen i samarbeid med de regionale sentrene i nettverket.

Bispedømmerådet fremhever videre viktigheten av at den koordinerende instansen må være et sterkt og aktivt *kontaktledd og talerør* for regionenes kirkelige kultursatsing, særlig i møte med nasjonale kirkelige og statlige myndigheter og internasjonale programmer. I dag er det ingen instans som har en slik rolle! Andre viktige oppgaver vil være å være kontaktledd for regionene i forhold til nasjonale kunst-, kultur- og utdanningsinstitusjoner og i forhold til andre aktuelle aktører innenfor kunst- og kulturområdet, og være koordinator for større samarbeidstiltak og produksjoner. Den koordinerende instansen skal ellers være en faglig og koordinerende ressurs og rådgiver for de regionale sentrene.

Bispedømmerådet er seg også bevisst at den koordinerende instans vil måtte ha oppgaven med å *vurdere potensielle kandidater* til å få status som regionale sentra.

Når det gjelder egnethet for å påta seg rollen som koordinerende instans, peker Oslo bispedømmeråd på følgende momenter:

- KKV arbeider allerede med alle kunstarter og deres forhold til kirken gjennom en helårlig, kontinuerlig virksomhet.
- NKA har allerede et nettverk over hele landet og arbeidet i nettverket avspeiler en fruktbar kombinasjon av faglig profesjonalitet og folkelig frivillighet.
- NKA har allerede et godt etablert internasjonalt samarbeid og deltar i viktige internasjonale nettverk.
- KKV disponerer – og vil i nær framtid disponere enda flere – gode arenaer for kunstproduksjon og –formidling.
- KKV og NKA er villige til – og ser fram til - "å la seg invadere" av andre aktører og miljøer som arbeider i grenselandet kunst/kultur – kirke.

- Oslo-miljøet har stor nærhet til statlige bevilgende myndigheter og til et stort antall nasjonale og andre sentrale kunst- og kulturinstitusjoner.

4.4.3 Trondheim

Regionalt senter

Nidaros bispedømmeråd har lagt fram flere dokumenter om å etablere et kirkelig senter for skapende og utøvende kunst i Trondheim:

- Brev 31.1.06 til Kirkerådet som svar på invitasjonen av 13.12.05 om etablering av regionale sentra.
- Vedtekter og organisasjonskart for Olavsfestdagene.
- Strategidokument av 14.6.99 for Olavsfestdagene.
- Vedtak 14.6.06 i Olavsfestdagens styre om å stille seg positivt til at et koordinerende senter for nettverket av regionale ressurs- og kompetansesentra knyttes til Olavsfestdagene.
- Felles fylkesplan 2005-2008 og samhandlingsprogram 2006 for Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylkeskommuner og Trondheim kommune.
- Knut Andersens bok *Olsok i Nidaros Domkirke. En historisk gjennomgang* (Tapir Akademiske Forlag, Trondheim, 2005) som i kapitlene 13 og 15 drøfter Olavsfestdagens utvikling.

Nidaros bispedømmeråd går inn for at det etableres et regionalt ressurs- og kompetansesenter i Trondheim, at senteret organisatorisk legges til Olavsfestdagene (OFD), og at den faglige virksomheten ved OFD danner basis for senterets arbeid. Utgangspunktet for denne plasseringen er først og fremst at OFD representerer et sterkt, relevant fagmiljø, og at OFD har en sterk forankring både politisk, kulturfaglig og kirkelig i hele Trøndelagsregionen.

Olavsfestdagene

Olavsfestdagens nettsted (www.olavsfestdagene.no) gir bl.a. den historiske bakgrunnen for festdagene:

Olav Haraldsson falt i slaget på Stiklestad i 1030 i sitt forsøk på å samle og kristne landet. Liket ble reddet fra slagmarken og begravet ved Nidelva.

Det ble bygget en Olavskirke ved det stedet Olav ble båret opp på elvebredden i 1030. Kort etter opplevde man jærtegn og underer ved Olavs levninger. Han ble gjenstand for helgendyrkelse, og pilegrimer kom fra hele Europa til Olavsmessen i Nidarosdomen. Olavsfestdagene viderefører her en tradisjon som i nyere tid startet opp i 1962 gjennom etableringen av det som den gang het Olavsdagene. Det er et tett program i Nidarosdomen i disse dagene og pilegrimer fra fjern og nær velger å oppsøke et av Nord-Europas få internasjonale pilegrimsmål.

På Nidarosdomens nettsted (www.nidarosdomen.no) står følgende om festivalen:

Olavsfestdagene er en kirke- og kulturfestival som går av stabelen hvert år rundt Olsok, 29. juli. Festivalen varer en drøy uke og består av mer enn 150 arrangementer, fordelt på konserter, utekonserter, opera, utstillinger, gudstjenester, kurs, master-classes, pilegrimsvandring, foredrag, historisk marked og barneaktiviteter. Olavsfestdagene foregår på flere steder i byen, men hovedarenaene er Nidarosdomen og Erkebispegården.

I OFDs strategiplan heter det at Olavsfestdagene skal være

- En kirke- og kulturfestival som viderefører sitt særpreg med basis i sin historiske forankring i Olavstradisjonen
- Et nasjonalt sentrum for større kirkemusikalske arrangement knyttet til Erkebispegården og Nidarosdomen
- En arena for nyskapende kunst-, kultur og kirkeliv
- En identitetsbyggende og dagsaktuell festival
- En festival som satser på kvalitet og med bredde i de kunstneriske uttrykk.

OFD presenterer årets festival slik på nettsidene sine:

Historiens største Olavsfest presenterer gjennom 10 dager et bredt og folkelig kvalitetsprogram.

Med over 300 arrangementer og 800 artister, ønsker vi velkommen til sommerens kulturelle høydepunkt. Internasjonale artister og norske verdensstjerner vil fylle Nidarosdomen, Olavshallen, Frimurerlogen, Vår Frue Kirke og Torvet.

I ulike sjangre kan du oppleve solister, skuespillere og kor boltre seg i kammerformat, i store orkester- og korverk. På den unike utescenen i Borggården kan du høre rock og pop og folklore. Det historiske markedet i Borggården blir større og bedre enn noen gang og vil vrirle av markedsspill, gjøglere og handel.

Barna tilbys et mangfold av teater, fortellinger, musikkverksted, skattejakt, hogging i stein, og bl.a delta i «en skoledag på 1200-tallet». Barn og unge har fått sin egen dag "Barnas Dag" hvor Torvet fylles av barn i alle aldre, gjøglere, flammeslukere og musikere. Hele familien kommer til å samles om festivalens største ridderturnering når noen av Nordens riddere samles til kamp på Kongsgårdsplassen.

Et utall av gudstjenester, pilegrimsprogram, utstillinger, og foredragserie sikrer festivalens forankring som Norges ledende kirke- og kulturfestival.

For de mange som vil avslutte en innholdsrik festivaldag i uformelle omgivelser, presenterer vi «Jazzvaka», med over 30 konserter på vårt festivalhotell, Britannia. Under Olavsfestdagene arrangeres også "Trøndersk Matfestival" (3. - 5. august) langs Kongens gate fra Torvet og mot Frimurerlogen.

OFD har status som knutepunktfestival. Den er organisert som en stiftelse. Stiftelsens styre har representanter for Staten v/Kultur- og kirke departementet, Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Nidaros Bispedømmeråd, Nidaros Domkirkes Menighetsråd, og en representant for sentrale musikk institusjoner i Trondheim. Administrasjonen ledes av direktør Per Kvistad Uddu. I tillegg til en fast administrativ stab på 3-4 medarbeidere engasjeres en rekke prosjektmedarbeidere.

I tillegg til fagmiljøet i OFD ønsker bispedømmet også å trekke inn den kompetansen som finnes i Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider (NDR).

Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider

NDR presenteres slik på Nidarosdomens hjemmesider:

Etter mer enn to hundre års sammenhengende bygging sto Nidarosdomen ferdig en gang på begynnelsen av 1300-tallet. Men i de følgende århundreder ble den skadet av mange branner, og fra 1500-tallet ble halvparten av kirken stående som ruin i nesten fire hundre år. Med en økende nasjonal bevissthet ble det etter hvert reist krav om gjenoppbygging av Nidarosdomen til middelalderens storhet. Derfor

ble en egen bygghytte, Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider - NDR, etablert i 1869 og restaureringen og gjenoppbyggingen pågikk sammenhengende i over 130 år.

I dag har NDR ansvar for bevaring og sikring av Nidarosdomen, likeså omvisningstjenesten i katedralen. Videre har NDR også ansvar for drift og vedlikehold av Erkebisppegården, det store nasjonalmonumentet som ligger vegg i vegg med Nidarosdomen. I Erkebisppegården finner man bl.a. Nordens eldste verdslige bygning og to museer.

NDR sitter i dag på en unik kompetanse når det gjelder kirkebygg i stein, en kompetanse som anvendes langt ut over arbeidene i Nidarosdomen.

Bispedømmerådet viser også til at Liturgisk Senter ligger i Trondheim, og at dette bør sees på som en ressurs i sammenhengen. Liturgisk Senters rolle i forhold til OFDs funksjon som regionalt ressurs- og kompetansesenter (eller koordinerende instans) er ikke blitt utdypet.

Når det gjelder organisatorisk struktur, antyder Nidaros bispedømme at det regionale senteret organiseres som et prosjekt under OFDs styre og direktør, ledet av en egen senterkoordinator. Gjennom en styrking av OFDs budsjett fra kirke og/eller kulturfeltet vil senteret få sitt eget koststed i OFDs budsjett.

I sitt brev til Kirkerådet i januar 2006 viser Nidaros bispedømmeråd til at det vil oppfylle alle de kriteriene for regionale sentra som Kirkerådet har antydnet. I tillegg til dette, og til å fremheve Nidaros som det nasjonale pilegrimssenter, legger bispedømmet vekt på følgende:

- Nidaros bispedømmeråd har et nasjonalt ansvar knyttet til sørsamisk kirkeliv.
- Trondheim er som by stor nok til at det kan arbeides spesielt med ungdoms- og storbykultur.
- I Trondheim er forutsetningene gode for å skape et miljø som bygger på samarbeid mellom institusjoner og organisasjoner som er opptatt av å studere og videreutvikle kulturfeltet i en større kirkelig ramme.

Koordinerende instans

Nidaros bispedømme er prinsipielt for at styret for den koordinerende instansen ikke bare består av representanter for de regionale sentrene i nettverket, men at det har eksterne medlemmer. Det vil styrke legitimiteten og gi habilitetskraft. De som bidrar til finansieringen av den koordinerende instansen, bør prinsipielt delta i styringen av den. Bispedømmet har ikke lagt fram noen ferdig skisse til styringsmodell, men antyder altså et styre med representanter fra sentrale (bevilgende) myndigheter. De antyder også at den koordinerende instans rent administrativt bør legges under OFDs direktør, slik at han rapporterer til instansens styre for dets virksomhet. Bispedømmet har ikke lagt fram konkrete forslag ut over dette når det gjelder ledelsen av den daglige virksomheten i den koordinerende instansen, eller når det gjelder forholdet mellom det regionale senteret i Nidaros og den koordinerende instansen mht. bemanning og administrasjon. Bispedømmet signaliserer at det er innstilt på å drøfte dette nærmere.

Når det gjelder den koordinerende instansens oppgaver og utfordringer legger Nidaros bispedømme vekt på viktigheten av å tydeliggjøre og synliggjøre det

kirke-kulturelle feltet. Det er viktig å vise allmennheten hva feltet faktisk består av i dag, hvilket potensial det har og hvilken betydning det kan få om det videreutvikles. Feltet må også settes på den politiske dagsorden, som del både av kirkepolitikken og av kulturpolitikken. Dette kan gjøres ved å arrangere konferanser og seminarer, og ved å drive bevisst nettverksarbeid overfor kulturlivets institusjoner, organisasjoner og myndigheter. Bispedømmet legger også vekt på behovet for å bygge kompetanse, både innenfor kirken og i kulturlivet. Det skal bygges et nytt og sammensatt fagfelt, og den koordinerende instansen bør bli et sted der kirke og kulturliv møtes. Etter Nidaros bispedømmes oppfatning bør ikke den koordinerende instansen selv være operativ.

Når det gjelder egnethet for å påta seg rollen som koordinerende instans, peker Nidaros bispedømmeråd på følgende momenter:

- OFD har en solid og bred kompetanse på det kirke-kulturelle området, og har lang erfaring i å produsere gjennom samarbeid.
- OFD har sterk forankring i både kirkelige og kunst/kulturfaglige miljøer, og på politisk nivå i region og lokalsamfunn. Den er i seg selv et forum for samarbeid mellom kirke og kunst/kultur.
- Nidaros er et naturlig nasjonalt sentrum for Den norske kirke, både på grunn av sin historie og på grunn av Nidarosdomen og bygningene rundt.
- OFD har utviklet en kompetanse som nå benyttes av andre ut over den årlige festivalens ramme, bl.a. av Trondheim kommune.
- Miljøet rundt OFD og Nidarosdomen er åpent for debatt knyttet til kunstuttrykk, jfr. bl.a. Håkon Gulvågs utstilling i Nidarosdomen og debatten rundt den.

4.4.4 Vurdering

Både Oslo og Nidaros bispedømmeråd legger fram sterke søknader om å bli koordinerende instans for det nasjonale nettverket av regionale ressurs- og kompetansesentra. Begge forutsetter at det faglige og organisatoriske utgangspunktet for rollen som koordinerende instans er en aktiv virksomhet som regionalt ressurs- og kompetansesenter, og begge har lagt fram relativt detaljerte planer for sine regionale sentra.

I den følgende vurdering tar jeg utgangspunkt i de ni kravene til den koordinerende instansen som er skissert i punkt 4.3.

1. *Kunstnerisk og kulturfaglig kompetanse:* Både i Oslo og Trondheim planlegges de regionale sentrene knyttet til solide fagmiljøer med lang erfaring i å produsere og formidle kunstmanifestasjoner i kirkelige kontekster. Mens Oslomiljøet arbeider operativt og utadvendt hele året, fokuserer Trondheimsmiljøet primært på en stor, årlig sommerfestival der svært mange ting skjer i løpet av en konsentrert periode. Det kunstneriske fokus i Trondheim er musikk, men OFD omfatter også andre kunstarter (scenekunst og visuell kunst). Med NDR som medspiller dekker Trondheim også arkitektur. Musikk er også en av Oslomiljøets sterkeste områder, men miljøet har noe større likevekt mellom kunstuttrykkene. KKV har arbeidet mye både med visuell kunst (utstillinger og kirkeutsmykning) og scenekunst i tillegg til ordkunst, og NKAs virksomhet omfatter i prinsippet alle kunstneriske og kulturelle uttrykksformer.

Begge miljøene har arbeidet med såkalt nyskapende produksjoner. KKV har kanskje mer enn noe annet miljø i landet krysset grenser når det gjelder kunstneriske uttrykksformer og når det gjelder å benytte kunst i religionsdialogøyemed.

Oslo understreker noe sterkere enn Trondheim viktigheten av å etablere faglig samarbeid med nærliggende kunst-, kultur- og utdannings/forskningsmiljøer, og utnytte dette som basis for sitt arbeid som koordinerende instans.

2. *Vilje og forutsetninger for nyskaping og utvikling:* Begge miljøene har gjennom sin virksomhet vist både vilje og forutsetninger for å gå utradisjonelle veier i sitt produksjons- og formidlingsarbeid. Som nevnt over, har nok KKV mer enn noen andre vært offensive som utfordrere av uttrykkskonvensjoner og –grenser med et klart fokus på å 'åpne kirkens dører' for grupper av mennesker som vanligvis ikke gjenfinner sine uttrykksformer i de kirkelige rom.
3. *Forutsetninger for å planlegge og gjennomføre store prosjekter:* Også på dette punkt står begge miljøene svært sterkt i og med at begge har vist en rekke ganger at de både har kompetanse og apparat til å håndtere langsiktige og kompliserte prosjekter, først og fremst i form av store produksjoner.
4. *Forutsetninger for kompetansebyggende og utviklende samarbeid:* På dette området har ingen av miljøene spesielt solid erfaring. Begge miljøene har god erfaring i å samarbeide med andre, og det ligger uten tvil kompetansebyggende momenter i mye av det samarbeidet som skjer. Men ingen av aktørene har hatt kompetansebygging hos andre som uttalt oppgave. Dialogen med de to miljøene viser at de begge ser kompetansebygging i nettverket som en av den koordinerende instansens viktigste oppgaver. Oslo synes noe mer offensive enn Trondheim på dette området, bl.a. ved bevisst å ville etablere et tett faglig samarbeid med tunge kunst-, kultur- og forsknings/utdanningsmiljøer nettopp med kompetansebygging som et viktig mål. Det er sannsynlig at Oslo også har en fordel på dette området ved at det driver en helårlig operativ virksomhet som kompetansebyggende tiltak kan knyttes til. Men begge miljøer skulle ha gode forutsetninger for å ivareta kompetansebygging basert på samarbeid.
5. *Nasjonal kontaktflate:* Når det gjelder kontakt med spisskompetansemiljøer er det grunn til å tro at både Oslo og Trondheim stiller sterkt. Når det gjelder kontakt med kirken i form av kirkelige organer, skulle også kontaktflaten være svært god hos begge kandidater, selv om den nok arter seg noe forskjellig i praksis. Kontakten med kirken i form av såkalt grasrotmiljø er kanskje sterkest i NKA, i og med at denne organisasjonen er en landsomfattende paraplyorganisasjon for kirkeakademier som igjen består av personer som har et klart uttrykt engasjement i kirke-kultur-samfunn.
6. *Internasjonal kontaktflate:* Både OFD og KKV har internasjonale kontakter som en følge av sin virksomhet som kunstformidlere. KKV's kontaktnett

går nok lenger enn OFDs når det gjelder kulturelt mangfold (ut over vestlig kultur). NKA er den organisasjonen som i sterkere grad enn de øvrige aktørene er med i et organisert internasjonalt samarbeid der kirkens forhold til kunst og kultur er sentrale tema på dagsorden.

7. *Forutsetning for samfunnskontaktbyggende arbeid:* Begge miljøer opererer i en virkelighet der de er avhengige av å være synlige i media og bygge gode relasjoner til støttespillere, og begge miljøer synes å lykkes bra på dette feltet. Trondheims-miljøet synes å ha nådd svært langt ved at det har fått med seg som samarbeidspartnere og støttespillere et svært stort antall kulturelle og kommersielle virksomheter i Trøndelag.
8. *Forutsetninger for kirke- og kulturpolitisk påvirkning:* Forutsetningene for å påvirke politikere ligger svært tett opp til forutsetningene for å bygge samfunnskontakt (se over), og for begge miljøene er det en del av hverdagen å nå fram med sine budskap til beslutningstakere. Begge miljøene synes å lykkes ganske godt på dette feltet. Det vil kunne hevdes at Oslo-miljøet har en fordel av å være lokalisert i hovedstaden og dermed befinne seg geografisk nær statlige og sentralt-kirkelige myndigheter.
9. *Troverdighet i kirkelige og kunst/kulturfaglige kretser:* Troverdighet er avhengig av mange forhold, først og fremst av kvaliteten av det man produserer og leverer, av ryddighet når det gjelder avtaler, kontrakter og økonomiske forhold, og av om man framstår som selvstendig med hensyn både til visjoner og mål, og til gjennomføring og evaluering. Både Oslo-miljøet og Trondheims-miljøet har gjennomgående godt omdømme. Trondheims-miljøet – OFD og virksomheten rundt Nidarosdomen – har stor tiltrekningskraft på publikum, bl.a. fordi bredden i tilbudet er stort og mange finner noe som for dem representerer høy kvalitet. Oslo-miljøet – først og fremst KKV – har et særlig godt omdømme blant kunstnere som er åpne for å bryte grenser, og som - kanskje derfor – lett blir oppfattet som "smale". Begge miljøer oppleves som frie og selvstendige når det gjelder kunstneriske valg. Begge har opplevd debatter knyttet til valg som er gjort, og begge har levd godt med slike debatter.

Konklusjon: Etter min vurdering kan både Oslo bispedømmeråds og Nidaros bispedømmeråds forslag til koordinerende instans for nettverket av regionale kirkelige ressurs- og kompetansesentra for skapende og utøvende kunst imøtekomme de kravene som bør stilles til en slik instans. Som det går fram av vurderingen ovenfor, har de sine sterke og mindre sterke sider på forskjellige områder. Jeg er imidlertid ikke i tvil om at Oslo bispedømmeråds forslag imøtekommer kravene på en vesentlig bedre måte enn Nidaros' forslag gjør, først og fremst på følgende punkter:

- større erfaring med et stort spekter av kunstnerisk og uttrykksmessig bredde og mangfold
- mer bevisst forhold til å innlemme tunge spisskompetansemiljøer i det faglige grunnlaget for instansens virksomhet
- større erfaring i å planlegge og gjennomføre kunstnerisk dristige, grensesprengende prosjekter
- fordel av å drive helårlig operativ, publikumsrettet produksjons- og formidlingsvirksomhet

- større og mer organisert internasjonal kontaktflate.

Jeg tilrår på dette grunnlaget at den koordinerende instans legges til Oslo bispedømme og etableres som en selvstendig enhet i tilknytning til det regionale senteret i Oslo der KKV, NKA og Oslo bispedømmeråd er etablerende samarbeidspartnere.

4.5 Organisasjon

4.5.1 Struktur

Den koordinerende instansen (som bør få et annet navn) skal betjene et nettverk av autonome sentra, foreslått organisert som stiftelser. Den bør være og registreres som en selvstendig enhet (bl.a. i forhold til Brønnøysundregistrene). Én mulighet er å etablere den som en egen stiftelse, en annen er å organisere den som en forening der godkjente regionale sentra er medlemmene.

På Nærings- og handelsdepartementets nettsted www.bedin.no finnes følgende informasjon om foreninger:

Det finnes selskapsformer som ikke er regulert av egne lover, men allikevel underlagt spesielle vilkår. Eksempel på slike selskapsformer kan være lag, foreninger og frivillige organisasjoner.

Hvis du vil registrere en forening, må du dokumentere at den er opprettet og eksisterer. Dette gjør du ved å sende inn samordnet registermelding samt vedtekter og/eller stiftelsesdokument til Enhetsregisteret.

Når det gjelder registrering av foreninger og krav som stilles i den forbindelse, kan vi opplyse følgende:

En forening kan defineres som en selveiende institusjon, med medlemmer som har et formål av ideelt, politisk eller annen art som medlemmene har sluttet seg sammen for å fremme. Rettsreglene om foreninger er hovedsakelig ulovfestet.

For at Enhetsregisteret skal kunne kontrollere at meldingen gjelder en forening, må det likevel vedlegges stiftelsesdokument (referat fra møtet da foreningen ble stiftet) og vedtekter som bekrefter dette, jf lov av 3. juni 1994 nr 15 om Enhetsregisteret § 8.

Vedtektene bør inneholde opplysninger om:

- * foreningens firma (navn)*
- * foreningens sete (kommune)*
- * foreningens formål*
- * regler for foreningens organer og disses kompetanse*
- * regler for medlemmenes forhold til foreningen*
- * regler for vedtektsendringer*

Videre bør det fremgå at foreningen er selveiende (at ingen i kraft av eierposisjon kan disponere over dens formue, har krav på utdeling av overskudd, hefter for dens gjeld, mv).

Medlemskapet må gi opphav til rettigheter og plikter internt.

Jeg tilrår at den koordinerende instans i alle fall inntil videre etableres og registreres som en forening.

Instansen bør ha eget styre og egen administrativ ledelse.

Jeg slutter meg til forslaget fra Oslo bispedømmeråd (som langt på vei støttes av Nidaros bispedømmeråd) om at styret for den koordinerende instansen bør være sammensatt av noen representanter for de regionale sentrene og representanter for sentrale kulturmyndigheter og Den norske kirke.

Jeg legger til grunn at det første som bør skje, er at den koordinerende instansen opprettes. Jeg legger videre til grunn at det samtidig gis klarsignal for opprettelse av regionalt senter i Oslo, basert på de planer som er lagt fram, og som det er redegjort for i dette dokumentet. I utgangspunktet vil således det regionale sentret i Oslo være starten på nettverket av regionale sentra. Videre utbygging av nettverket skal skje i den koordinerende instansens regi (se nedenfor).

I og med at det fra starten av ikke finnes mer enn ett medlem av nettverket, tilrår jeg at det i første omgang oppnevnes et interimsstyre for den koordinerende instansen for minimum ett, maksimum to år. Interimsstyret bør få følgende sammensetning:

- To representanter oppnevnt av Kirkerådet hvorav én skal være leder
- En representant oppnevnt av Kultur- og kirkedepartementet
- To representanter oppnevnt av det regionale senteret i Oslo.

Det permanente styret for den koordinerende instansen bør bestå av

- To representanter oppnevnt av Kirkerådet hvorav én skal være leder
- En representant oppnevnt av Kultur- og kirkedepartementet
- To (evt. fire når antall regionale sentra er blitt fire eller mer) representanter for medlemmene i nettverket, valgt etter avstemming på styrenivå i de regionale sentra.

Det miljøet som foreslås opprettet i Oslo med utgangspunkt i KKV og NKA, og med Oslo bispedømmeråd som initiator, vil være sammensatt av flere institusjoner som hver vil ha eget styre, egen ledelse, egne budsjetter og egne oppgaver:

- KKV og NKA er i dag autonome institusjoner/organisasjoner og vil fortsette å være det for å virkeliggjøre egne faglig mål, jfr. pkt. 4.4.2.
- Oslo regionale ressurs- og kompetansesenter vil arbeide med utgangspunkt i rammer og oppgaver som beskrevet i kapittel 2, se spesielt pkt. 2.3.
- Den koordinerende instansen for nettverket av ressurs- og kompetansesenteret vil arbeide med utgangspunkt i rammer og oppgaver som beskrevet i kapittel 4, se spesielt punktene 4.2 og 4.5.2.

Det forutsettes at det utarbeides samarbeidsavtaler mellom enhetene slik at de på en hensiktsmessig måte utnytter det totale fagmiljø som bygges opp, samtidig som den enkelte enhets autonomi respekteres.

4.5.2 Mandat for interimsstyret

Jeg tilrår at mandatet for interimsstyret bl.a. omfatter følgende oppgaver:

- *Utarbeide forslag til vedtekter for den koordinerende instansen. Vedtektene skal forelegges Kirkerådet til godkjenning. Dersom det ønskes det, bør Kultur- og kirke departementet få vedtektene til uttalelse. Vedtektene skal bl.a. inneholde bestemmelser om*
 - *formål*
 - *styresammensetning*
 - *medlemmenes (de regionale sentrenes) rettigheter og plikter.*
- *Utlyse og tilsette en person i stilling som administrativ leder for enheten. Administrasjonen bør så snart som mulig omfatte to stillinger. Interimsstyret må, i samarbeid med den administrative leder, ta stilling til innholdet i den andre stillingen og hvilke prosedyrer som skal følges ved utlysning og tilsetting.*
- *Utarbeide kriterier og prosedyrer for vurdering og godkjenning av regionale sentra.*
- *I den grad det er grunnlag for det, gjennomføre vurdering og eventuelt opptak av nye regionale sentra i nettverket.*
- *Utarbeide budsjett for enhetens og nettverkets virksomhet og fremme søknader om økonomiske tilskudd fra relevante bevilgende myndigheter med tanke på tilskudd fra og med 2008 (se også om finansiering i kapittel 5).*
- *Utarbeide en utbyggings- og utviklingsplan for nettverket for en 3-5 årsperiode. Planen må inneholde budsjettskisser og finansieringsplaner.*

4.5.3 Ressursbehov

Den koordinerende instansen bør allerede fra starten av ha to egne stillinger. Den må også ha ressurser til administrativ infrastruktur og til faglig virksomhet.

Som det vil gå fram av kapittel 5 om finansiering, legger jeg til grunn at den koordinerende instansen opprettes i 2007, at den styres av et interimsstyre i 2007 og eventuelt i deler av 2008, og at den fra 2008-09 får permanent karakter. I interimperioden må bl.a. enhetens mer permanente ressursbehov utredes (se 5.4.2), basert på en nærmere klargjøring av de oppgaver enheten skal ha ansvar for innen nettverket.

Det årlige ressursbehovet for den koordinerende instansen vil i interimperioden være følgende:

• Lønn: 2 stillinger (med sos. utg. etc.)	kr. 900 000
• Drift av administrativ infrastruktur	kr. 150 000
• Faglige tiltak/prosjekter	kr. 450 000 ⁵
SUM	kr. 1 500 000

⁵ Omfatter bl.a. gjennomføring av vurdering av potensielle kandidater til regionale ressurs- og kompetansesentra og kompetanse- og nettverksbyggende tiltak.

5 FINANSIERING

I dette kapitlet drøftes finansiering av nettverket, dvs. både de regionale sentrene og den koordinerende instans.

Som det er redegjort for i punkt 2.6, legger jeg til grunn at de regionale sentrene gis et finansielt grunnlag gjennom tilskudd både fra kirkens og kulturfeltets budsjetter, og at det etableres avtaler som sikrer at lokale, regionale og sentrale myndigheter på de to områdene går sammen om å sikre den nødvendige finansieringen. Jeg har antydnet en mulig fordeling mellom partene, samtidig som jeg har understreket at regionene må kunne stå nokså fritt når det gjelder å etablere alternative finansieringsgrunnlag for sine sentra.

Den koordinerende instans bør sikres sitt finansielle grunnlag gjennom tilskudd fra sentrale kirkelige myndigheter (Kirkerådet) og fra sentrale kulturmyndigheter (Kultur- og kirkedepartementet).

I kapittel 4 er det lagt opp til at den koordinerende instans etableres i 2007 i tilknytning til det regionale senteret i Oslo. Det forutsetter at det regionale senteret i Oslo etableres samtidig.

En slik etablering forutsetter at flere instanser bidrar med midler. Som ofte er tilfelle ved etablering av nye virksomheter, må det i den første perioden anvendes særlige prosjektmidler for å komme i gang. Det vil også måtte være tilfelle ved etablering av dette nettverket. Målet må imidlertid være å få finansieringen av nettverket inn på ordinære budsjetter så snart som mulig.

For å komme i gang som foreslått i 2007 forutsettes at følgende instanser bidrar med finansiering:

- Kirkerådet med prosjektmidler fra avkastningen fra Opplysningsvesenets fond til den koordinerende instans og ett regionalt senter
- Statlige kulturmyndigheter med midler til den koordinerende instans og ett regionalt senter
- Bispedømmerrådet i Oslo med midler til sitt regionale senter
- Oslo by (som kommune og fylkeskommune) med midler til det regionale senteret i Oslo
- Lokale kirkemyndigheter i Osloregionen med midler til det regionale senteret i Oslo.

Merknad: Det bør ikke være en prinsipiell forutsetning at fylkeskommuner, kommuner, fellesråd og enkeltmenigheter bidrar økonomisk til driften av regionale sentra. Det er rimelig at de respektive bispedømmerådene tar et hovedansvar for den lokale/regionale finansieringen. Det vil dermed være det enkelte bispedømmerådet som eventuelt vil inngå avtaler med andre lokale og regionale kultur- og kirkemyndigheter for å etablere et finansieringsgrunnlag for det respektive senter.

Kirkerådet har i sitt møte i mars i år gjort vedtak om å stille OVF-midler til disposisjon, jfr. vedtakspunkt nr. 2, siste ledd. Vedtaket angir ikke rammer for Kirkerådets bevilgning.

Når det gjelder *statlige kulturmyndigheter*, må målet være å få den kirke-kulturelle virksomheten inn som en fast post på Kultur- og kirkedepartementets kulturbudsjett. Så vidt meg bekjent er det ikke fremmet noen konkret søknad

om dette med tanke på budsjettproposisjonen for 2007. Kirkerådets administrasjon har imidlertid vært i kontakt med politisk ledelse i departementet og med Stortingets kulturkomité for å berede grunnen for et senere innspill.

Slik jeg ser det, er det to mulige måter å oppnå statlig støtte på i 2007. Den ene er å søke departementet om et bidrag som det i så fall må hente fra sin egen disposisjonspost. Den andre er å søke Norsk kulturråd om en engangsbevilgning til å igangsette et nytt initiativ. Den ene måten utelukker ikke den andre. Min vurdering er at mulighetene for å oppnå et tilskudd av et visst omfang er størst i Norsk kulturråd. Departementets disposisjonspost er normalt svært liten, og pågangen på den er stor. Ingen kjenner Kulturrådets økonomiske rammer og de politiske føringer som følger disse for 2007, men rådet er normalt positivt innstilt overfor tiltak som i seg selv er banebrytende og nyskapende. De kontakter som har vært tatt med Kulturrådet, tyder på at man ser på *Kunsten å være kirke* og Kirkemøtets og Kirkerådets oppfølging av den som et felt med stort potensial.

En søknad til Norsk kulturråd bør ta utgangspunkt i Kulturrådets strategiplan og prioriteringer og utformes på grunnlag av dialog med representanter for rådet.

På Kulturrådets nettside (www.kulturrad.no) finnes følgende informasjon når det gjelder plan for 2006-2009 for Andre formål, dvs. formål som faller utenfor de enkelte kunstområdene:

Strategiplan 2006-2009 - Andre formål

Bakgrunn

Mange av søknadene som kommer inn til Kulturrådet dreier seg om tiltak som faller utenfor eller går på tvers av etablerte fag- og satsingsområder. En del av disse tiltakene er tverrfaglige eller tverrkunstneriske prosjekter. Kulturrådet tar også selv initiativ til tiltak knyttet til satsingsområder nedfelt i Kulturrådets virksomhetsplan eller andre områder der rådet mener det er behov for det.

Kulturrådets rolle

Den viktigste funksjonen til avsetningen til Andre formål er å fange opp behov og viktige initiativ som faller mellom tradisjonelle faglige og institusjonelle ansvarsområder, samt å sikre Kulturrådets handlefrihet til å ta initiativ av mer kulturpolitisk karakter. Særskilte satsinger på områder der Kulturrådet har sett det som viktig å ta et initiativ, har ofte blitt finansiert med midler fra denne avsetningen. Eksempler på dette er "Kultur og næring", "Kultur og helse", "Mens vi venter på operaen..." og gjestespillordningen på scenekunstheltet.

I perioden 2002-2005 har satsingsområdene for Andre formål i tråd med satsingsområdene i virksomhetsplanen i perioden vært: 1)Kulturelt mangfold 2) Styrking av arrangør- og produsentleddet 3) Internasjonalt samarbeid 4) Kunnskapsproduksjon og kunnskapsformidling.

I kommende planperiode vil engasjementet i forhold til styrking av produsent- og arrangørleddet i hovedsak ivaretas innenfor rammene av "Arenautviklingsprogrammet". Når det gjelder kunnskapsproduksjon og -formidling blir det i forslag til fordelingsbudsjett for 2006 lagt opp til å sette av egne midler til disposisjon for utredningsenheten for å gjøre planlegging og saksbehandling av evaluerings- og utredningsvirksomheten mer effektiv.

Støtteordningen for gjestespill på scenekunstområdet har siden starten vært

finansiert med en egen avsetning fra Andre formål. Ordningen er evaluert og vurderes som svært vellykket for å stimulere til internasjonalt samarbeid og utveksling på scenekunstmrådet, og bør etter hvert kunne betraktes som en permanent ordning. I forbindelse med fordelingsbudsjettet for 2007 bør det derfor vurderes å flytte disse midlene over til den ordinære avsetningen for scenekunst.

Spesielt om kulturelt mangfold

Kulturelt mangfold har vært satsingsområde i virksomhetsplanen for perioden 2002-2005. Etter Mosaikk-programmet ble utviklet i 2001, har ambisjonen vært at arbeidet med kulturelt mangfold skal inngå som en integrert del av Kulturrådets virksomhet. Ansvar for å videreføre programmets målsetninger er overført til rådets fagutvalg. Innenfor de enkelte fagområdene er det formulert og utviklet strategier som er tilpasset områdenes spesifikke utfordringer i arbeidet med å fremme kulturelt mangfold. Omleggingen bygger på forståelsen av at kulturelt mangfold må inngå som en naturlig del av kunst- og kulturinstitusjonenes virksomhet dersom man skal oppnå reell likestilling i kunstlivet.

I perioden fra 2002 har Kulturrådets aktivitet - målt både som antall prosjekt som har fått tilskudd fra Norsk kulturfond og det totale beløp som er bevilget, økt. I 2005 ble det bevilget om lag 19,5 mill. kr. til 143 prosjekt.

Det er imidlertid viktig å holde trykket oppe selv om kulturelt mangfold ikke er definert som særlig satsingsområde i strategidokumentet som ble behandlet av Kulturrådet i R1/06.

I forbindelse med behandlingen av Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2006 påpeker Stortingets familie- og kulturkomité betydningen av at det flerkulturelle Norge *"også kommer til uttrykk i departementets, Kulturrådets og Kulturfondets fordeling av de bevilgede midler."*

Dette gjelder ikke minst på barne- og ungdomskulturfeltet. Kulturrådet har i flere sammenhenger kommet med innspill til Kultur- og kirke departementet om hvilke tiltak som bør vurderes for å styrke det kulturelle mangfoldet i kulturlivet i Norge. Det er særlig pekt på de utfordringer når det gjelder barn og unge med minoritetsbakgrunn. I enkelte storbykommuner har nærmere 40 % av elevene i grunnskolen minoritetsbakgrunn. Dette er en utfordring for alle institusjoner og ordninger med særlig ansvar for kulturtilbudet til barn og unge.

Hovedsatsinger 2006-2009

Styrke kulturelt mangfold og kulturell likestilling gjennom:

- Utvikling av kunnskap og formidling av erfaringer fra arbeid med mangfold i kultursektoren
- Bidra til utvikling av funksjonelle arenaer for flerkulturell virksomhet i bysamfunn
- Styrke innsatsen overfor barn og unge med minoritetsbakgrunn
- Utvikle tiltak for å rekruttere ungdom med minoritetsbakgrunn til kunstfeltet; som utøvere, som publikum og som ressurspersoner i organisasjoner, institusjoner og forvaltningsorgan i kultursektoren
- Styrke internasjonalt kultursamarbeid, utveksling, gjestespill og program for gjestende kunstnere.

Etter min vurdering er det flere momenter her som ligger tett opp til målsettinger i *Kunsten å være kirke*, kanskje først og fremst *arenautvikling*. Kirken som arena for et stort mangfold av kunst- og kulturuttrykk, og for kunstner- og publikumsgrupper som ikke uten videre benytter andre kunst/kulturarenaer bør kunne være et svært godt utgangspunkt.

Bispedømmerådet i Oslo har gått sterkt inn for å opprette regionalt senter. Det må forutsettes at det er innstilt både på selv å bidra finansielt og ta initiativ til å få med andre bidragsytere i regionen.

For å komme i gang i 2007 slik det er antydnet ovenfor, må følgende finansieringsbehov dekkes gjennom en finansieringsplan som antydnet:

Finansieringsbehov

• Drift av koordinerende instans, jfr. pkt. 4.5.3	1,500 mill. kr.
• Drift av regionalt senter i Oslo, jfr. pkt. 2.6.1	1,500 mill. kr.
Sum	3,000 mill. kr.

Finansieringsplan

• Kirkerådet	1,125 mill. kr.
o 50% av 1,5 mill. til ko.inst.	0,750
o 25% av 1,5 mill. til reg. sentr.	0,375
• Kulturrådet/Kultur- og kirke departementet	1,125 mill. kr.
o 50% av 1,5 mill. til ko.inst.	0,750
o 25% av 1,5 mill. til reg. sentr.	0,375
• Oslo bispedømmeråd (med reg./lok. partnere)	0,750 mill. kr.
o 50% av 1,5 mill til reg. sentr.	
Sum	3,000 mill. kr.

Som antydnet i punkt 4.5.2 må interimsstyret for den koordinerende instansen utarbeide et budsjett for 2008 så vidt tidlig i 2007 at det kan danne grunnlag for budsjettsøknader for 2008 til alle aktuelle bidragsytere. Det er særlig viktig å komme i betraktning i forhold til Kultur- og kirke departementets kulturbudsjett. Det bør samtidig utarbeides en utbyggings/utviklingsplan med budsjett for en 3-5-årsperiode.

For å sikre virksomheten ved den koordinerende instans i den første perioden bør Kirkerådet stille OVF-midler til disposisjon i en treårsperiode, dvs. 2007-2009. Samtidig bør Kirkerådet innarbeide nettverket i sine budsjettsøknader til Kultur- og kirke departementet allerede fra 2008. Grunnlaget må være de planer og budsjetter som koordinerende instans utarbeider.

Den regionale interessen for å etablere regionale sentra er gledelig stor, og de innspill som er kommet, signalerer tydelig at det finnes faglig grunnlag for å etablere en rekke sentra i de nærmeste årene.

Det vil stilles store krav til finansieringen av et nettverk som dekker hele landet, og som på nasjonal basis har spisskompetanse på alle aktuelle områder.

Finansieringen må bygge bl.a. på følgende forutsetninger:

- Det statlige tilskuddet til Kirkerådet må styrkes med begrunnelse i det potensial for utviklingen av en åpen folkekirke som ligger i en sterk, målrettet kirke-kulturell satsing.
- Kirkerådet må gi det kirke-kulturelle området prioritet i disponeringen av OVF-midler.
- Kultur- og kirke departementet må stille midler til disposisjon for det kirke-kulturelle området på sitt kulturbudsjett.
- Bispedømmerådene må gi prioritet til det kirke-kulturelle området i sin budsjettering og må dessuten arbeide for å få regionale partnere innen

både kultur og kirke med seg i finansiering av den regionale virksomheten.

6 OPPSUMMERING OG TILRÅDINGER

Med utgangspunkt i det oppdraget jeg fikk, har jeg forsøkt å pensle ut et grunnlag for å etablere og utvikle et *nettverk av kirkelige regionale ressurs- og kompetansesentra for skapende og utøvende kunst* for å virkeliggjøre de visjoner og mål som er trukket opp i *Kunsten å være kirke* og i Kirkemøtets vedtak høsten 2005 om kirkens forhold til kunst og kultur. Det var Den norske kirkes øverste beslutningsorganer som tok initiativ til å utrede forholdet mellom kirken, kunsten og kulturen. De vedtak som er fattet av Kirkemøtet og Kirkerådet etter at *Kunsten å være kirke* ble lagt fram våren 2005, viser at de samme beslutningsorganer vil ta et ansvar for at tiltak blir satt i verk for å styrke dette forholdet, og for å utforske det potensial som ligger i en større forståelse i kirkelige kretser av kunsten og kulturen som uttrykksmidler og livsfortolkere, og i kunst/kulturkretser av hvordan kirkens og kunstens agendaer ofte møtes.

Det synes riktig at Den norske kirkes beslutningsorganer, både sentralt og regionalt, tar ansvar for å realisere de visjoner som er synliggjort og som det uten tvil er skapt en økt bevissthet rundt som en følge av de siste par årenes utredninger og debatter. Det mest synlige tegn på at så skjer, er at Kirkerådet, og etter hvert også bispedømmerådene, fatter konkrete, forpliktende vedtak om å la seg representere i styrer, om å stille økonomiske ressurser til disposisjon, og om å overlate den videre styringen av utviklingen av det kirke-kulturelle feltet til egne, selvstendige organer som er bygget opp med en struktur, en kompetanse og en økonomi – og dermed en frihet – som gjør at de kan operere både i kirkelige og kunst/kulturfaglige miljøer på en troverdig måte. Som Kulturmeldingen peker på, og som det er understreket svært tydelig i prosessen etter at meldingen ble lagt fram, er det tre forhold som er helt grunnleggende for at man skal lykkes i dette arbeidet. Det ene er at det kirke-kulturelle feltet får ha en stor grad av autonomi og eksistere i armlengdes avstand til Kirkens egne organer. Det andre er at Kirkens organer stiller seg bak de strukturer og den virksomhet som etableres, og markerer et sterkt eierforhold til det. Det tredje er at virksomheten får ressurser som gjør det mulig å operere på feltets egne premisser.

Disse hensynene ligger bak denne utredningen og de tilrådinge jeg legger fram.

I det oppdraget jeg arbeider ut fra, bes jeg om, i tillegg til å utrede feltet (jfr. pkt. 1.1) å "utforme sakspapir til Kirkerådets septembermøte og eventuelt bistå Kirkerådets direktør i dette møtet". På dette grunnlaget, og med henvisning til redegjørelser, drøftinger og deltilrådinge i kapittel 1-5 ovenfor, tilrår jeg at Kirkerådet legger grunnlag for å etablere et nettverk av kirkelige regionale ressurs- og kompetansesentra for skapende og utøvende kunst ved å fatte følgende vedtak:

1. Kirkerådet slutter seg til prinsippene for etablering av et nettverk av kirkelige regionale ressurs- og kompetansesentra for skapende og utøvende kunst slik de er skissert i fagkonsulentens utredning av 15.8.06.
2. Kirkerådet går inn for at det fra 2007 opprettes et regionalt senter i Oslo, og anmoder Oslo bispedømmeråd om å ta ansvar for at så skjer. Så sant tildelingen fra OVF tillater det, stiller Kirkerådet kr. 375 000 kroner til

disposisjon for 2007 for et regionalt senter i Oslo innenfor en total budsjetttramme på minimum 1,5 mill. kroner.

3. Forutsatt at Oslo bispedømmeråd oppretter et regionalt senter i tråd med vedtakspunkt 2, går Kirkerådet inn for at det fra 2007 etableres en koordinerende instans for nettverket av regionale sentra tilknyttet det regionale senteret i Oslo. Så sant tildelingen fra OVF tillater det, stiller Kirkerådet kr. 750 000 kroner til disposisjon for 2007 for den koordinerende instansen innenfor en total budsjetttramme på minimum 1,5 mill. kroner. Så sant det er midler til det gjennom OVF vil Kirkerådet prioritere dette som et pilotprosjekt i perioden 2007 – 2009. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til, i samråd med Kirkerådets leder, å oppnevne leder og ytterligere ett medlem til interimsstyret for den koordinerende instansen.
4. Direktøren får fullmakt til umiddelbart å inngå en avtale med Oslo bispedømmeråd for å sikre at det allerede høsten 2006 gjennomføres tiltak som på en tilfredsstillende måte forbereder etableringene av regionale sentra og koordinerende instans fra 2007, jfr. vedtakspunkt 2 og 3.
5. Nettverket innarbeides i Kirkerådets budsjettsøknad til Kultur- og kirkedepartementet så snart det er grunnlag for det, fortrinnsvis fra 2008. Samtidig bes direktøren om å arbeide for at nettverket snarest mulig også innarbeides i Kultur- og kirkedepartementets kulturbudsjett.